

FVU og de svage læsere i Danmark

En kvantitativ analyse af deltagerne på trin 1 i læsning på
Forberedende Voksenundervisning (FVU)

1

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

FVU og de svage læsere

En kvantitativ analyse af deltagerne på trin 1 i læsning på
forberedende voksenundervisning (FVU)

2016

FVU og de svage læsere

© 2016 Danmarks Evalueringsinstitut

Trykt hos Rosendahls

Eftertryk med kildeangivelse er tilladt

Bestilles hos:

Alle boghandlere

40,- kr. inkl. moms

ISBN 978-87-7958-929-2

Foto: Thomas Søndergaard

Indhold

Forord	5
1 Resume	7:
2 Indledning	11
2.1 Metodisk design	12
2.2 Projektets organisering	13
3 Aktiviteten på FVU-læsning	15
4 Deltagerprofilen på FVU-læsning	19
4.1 FVU-læsning når de kortuddannede	19
4.2 Personer af dansk oprindelse er underrepræsenterede på FVU-læsning	23
4.3 Der er for få mænd på FVU-læsning	24
4.4 Der er for få 45-65-årige på FVU-læsning	26
4.5 FVU-læsning rammer geografisk skævt	27
4.6 FVU-læsning har svært ved at tiltrække beskæftigede	28
4.7 Også gode læsere deltager i FVU-læsning	31
5 Gennemførelsen på FVU-læsning	35
5.1 De fleste gennemfører FVU-læsning 1 uden prøve	35
5.2 Gennemført FVU-læsning 1 med prøve er en trædesten til mere FVU	38
Appendiks	
Appendiks A: Ekstra figurer	41
Appendiks B: Metodebeskrivelse	47
Appendiks C: De seks læseniveauer i PIAAC	51
Appendiks D: Referencer	53

Forord

Cirka hver sjette dansker mellem 16 og 65 år, svarende til 569.000 personer, har så dårlige læsefærdigheder, at de har svært ved at læse simple tekster. Det konkluderede SFI som den danske repræsentant i OECD's PIAAC-konsortium tilbage i 2013. Der er derfor al mulig grund til at rette opmærksomheden mod det mest målrettede tiltag i Danmark for at forbedre voksnes læsefærdigheder, nemlig forberedende voksenundervisning (FVU), for at blive klogere på, hvordan FVU bidrager til at håndtere denne alvorlige udfordring.

I denne rapport tegnes der ved hjælp af statistisk materiale en profil af den typiske deltager i FVU-læsning, og denne profil sammenlignes med det billede, som PIAAC gav os af de svage læsere. Denne viden kan bidrage til at vurdere, hvor godt FVU som tilbud rammer sin målgruppe. Undersøgelsen tyder på, at der er grund til at interessere sig for dette match.

Undersøgelsen er lavet som led i EVA's handlingsplan for 2015, og er den første af flere publikationer, da temaet forfølges senere i 2016 med en række analyser, der fokuserer på voksnes basale færdigheder og muligheder for at forbedre disse færdigheder.

Det er mit håb, at undersøgelsen vil kunne bruges til at understøtte det vigtige arbejde med at styrke voksne danskeres læsefærdigheder.

Mikkel Haarder
Direktør

1 Resume

Forberedende voksenundervisning (FVU) har siden 2000 været det mest målrettede tiltag i Danmark for at forbedre voksnes læsefærdigheder. Behovet for FVU understreges af, at PIAAC-undersøgelsen¹ i 2013 viste, at ca. hver sjette dansker mellem 16 og 65 år, svarende til 569.000 personer, har så dårlige læsefærdigheder, at de har svært ved at læse simple tekster. På baggrund af PIAAC's resultater har vi i dag et langt mere præcist billede af, hvem der er svage læsere i Danmark, og den viden gør det oplagt at undersøge, hvor godt FVU-læsning som tilbud egentlig rammer målgruppen.

Hvis man ser på FVU-læsning 1, der er det mest målrettede læsetilbud til de svageste læsere, faldt antallet af deltagere (unikke personer) fra 7.017 i 2006 til 5.813 i 2008. Herefter er det år for år steget siden, så det i 2013 nåede op på 10.529 personer². Selvom der således er tale om en tydelig vækst i aktiviteten, er vi meget langt fra det antal svage læsere, som PIAAC identificerede i 2011-2012.

Rapportens målgruppe og design

Rapporten er henvendt til beslutningstagere på forskellige niveauer, fra VUC'erne, der har det operationelle ansvar for FVU, til Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, der har det overordnede politisk-administrative ansvar for FVU. Rapporten vil også være af interesse for Beskæftigelsesministeriet – ikke mindst med henblik på FVU-indsatsen for ledige. Desuden er rapporten henvendt til aktører med interesse i FVU som fx Lederforeningen for VUC og arbejdsmarkedets parter. Endelig er det håbet, at rapporten i den offentlige debat vil bidrage til at kaste lys over det store samfundsproblem, at mange voksne i Danmark ikke læser godt nok til at hjælpe

¹ Kortlægningen fandt sted som led i OECD's Programme for International Assessment of Adult Competencies (PIAAC) og omfattede i Danmark 7.328 deltagere mellem 16 og 65 år. Deltagerne fik i deres hjem testet deres færdigheder inden for læsning, regning og problemløsning med it.

² Vi har valgt ikke at se bort fra tallet på 5.174 for 2014, som er meget lavt, hvilket kan hænge sammen med registringsmæssige forhold.

deres børn med lektierne, læse et brev fra det offentlige eller deltage i skriftlige debatter om væsentlige samfundsspørgsmål.

Undersøgelsen er designet således, at den først tegner en profil af, hvem der har deltaget i og bestået FVU-læsning 1 i årene 2006-14, og sammenholder denne brugerprofil med den profil af svage læsere, som PIAAC-undersøgelsen identificerede i 2011-2012. Derved tegnes et billede af, hvor godt FVU rammer sin målgruppe. Dernæst ser undersøgelsen nærmere på gennemførelsen på FVU-læsning.

I det følgende sammenfatter vi de vigtigste resultater af undersøgelsen.

Hovedresultater vedrørende deltagerprofilen på FVU-læsning

FVU-læsning 1 har en deltagerprofil, der på uddannelsesniveau svarer til den typiske svage læser i Danmark, men som på andre parametre er meget skæv i forhold til den typiske svage læser. Det gælder især med hensyn til etnicitet, men også med hensyn til køn, alder og geografi – og siden 2010 også med hensyn til beskæftigelsesprofilen. Hertil kommer, at skævheden med hensyn til etnicitet og beskæftigelsesprofil er blevet mere udtalt gennem de seneste knap ti år.

FVU-læsning når de kortuddannede

Ifølge PIAAC udgjorde personer med grundskole som højeste uddannelse 51 % af de svage læsere i 2011-2012 (SFI 2013a). Til sammenligning udgjorde andelen på FVU med samme uddannelsesbaggrund mellem 54 % og 61 % i perioden med en svagt stigende tendens fra begyndelsen til slutningen af perioden. Med hensyn til andelen af kortuddannede rammer FVU således målgruppen forholdsvis godt. Til gengæld er andelen med en erhvervsuddannelsesbaggrund underrepræsenteret på FVU-læsning 1, og forskellen er vokset gennem årene.

Personer af dansk oprindelse er underrepræsenterede på FVU-læsning

Hvor PIAAC viste, at 73 % af de svage læsere i 2011-12 var af dansk oprindelse, er denne andel på FVU-læsning 1 faldet igennem årene fra 51 % i 2006 til 30 % i 2014. Udviklingen har været endnu mere drastisk, hvis man ser på dem, der har bestået FVU-læsning, trin 1, hvor andelen er faldet fra 49 % til 16 %. Personer af dansk oprindelse har i hele perioden været signifikant underrepræsenterede på FVU-læsning 1.

Hver femte indvandrer på FVU-læsning har en videregående uddannelse

Hvor 2-4 % af deltagerne af dansk herkomst har en videregående uddannelse, gælder dette 15-21 % af deltagerne med en anden etnisk herkomst end dansk. Dette tyder på, at FVU-læsning 1 bruges til grupper, hvis største udfordring ikke er, at de har svært ved at læse, men at de ikke mestrer det danske sprog. Fra en anden EVA-undersøgelse ved vi, at en del indvandrere bruger

FVU som supplement til og ofte sideløbende med deres danskuddannelser, selvom det ikke er intentionen med danskuddannelserne, at man sideløbende tager FVU-læsning (EVA 2015).

Der er få mænd på FVU-læsning

Hvor PIAAC viste, at 55 % af de svage læsere i 2011-12 var mænd, har denne andel på FVU-læsning 1 været relativt stabil igennem årene, fra 40 % i 2006 til 42 % i 2014. Tilsvarende ser man en relativt stabil udvikling med hensyn til dem, der har bestået FVU-læsning 1, hvor andelen var 38 % både i 2006 og i 2014. Mændene har således i hele perioden været signifikant underrepræsenterede på FVU-læsning 1.

Der er få 45-65-årige på FVU-læsning

I forhold til PIAAC afviger aldersfordelingen for deltagerne i FVU-læsning 1 markant fra aldersfordelingen for de svage læsere: Hvor de 16-44-årige i alle årene er overrepræsenterede på FVU, er de 45-65-årige underrepræsenterede i forhold til aldersprofilen på de svage læsere. Fordelingen med hensyn til alder er i alle årene fra 2006 til 2014 signifikant forskellig fra fordelingen for svage læsere ifølge PIAAC.

FVU-læsning rammer geografisk skævt

Den geografiske fordeling for svage læsere, jf. PIAAC, afspejles ikke i FVU-aktivitetstallene, når de brydes ned på regioner. I Region Nordjylland og Region Sjælland har den forholdsmæssige andel af deltagere i FVU-læsning 1 i alle årene været mindre end den forholdsmæssige andel af svage læsere i regionerne, mens det omvendte er tilfældet i Region Midtjylland og Region Hovedstaden. Region Syddanmarks aktivitet lå frem til 2010 højt i forhold til andelen af svage læsere i regionen, men har herefter ligget forholdsmæssigt lavt.

FVU-læsning har svært ved at tiltrække beskæftigede

Hvor de beskæftigede var overrepræsenterede på FVU i 2008, er de i 2012 og 2013 signifikant underrepræsenterede. Fra at udgøre 56 % af deltagerne i 2008 udgør de i 2013 kun 39 %. Til sammenligning var 52 % af de svage læsere ifølge PIAAC beskæftigede. Udviklingen er dog ikke udtryk for, at antallet af beskæftigede er faldet i perioden i absolutte tal. Tværtimod har der på FVU været en stigning på 26 % i perioden i gruppen af beskæftigede. Forklaringen er, at antallet af ledige på FVU er steget endnu mere, nemlig med næsten 300 %, og antallet af personer uden for arbejdsmarkedet er steget med 120 %. Selvom det er positivt, at flere ledige og personer udenfor arbejdsmarkedet, fx personer under uddannelse, deltager i FVU, er det en udfordring, at det går så langsomt fremad med at rekruttere personer i beskæftigelse til FVU.

Også gode læsere deltager i FVU-læsning

Selvom FVU-læsning henvender sig til svage læsere, viser en analyse af de personer, der har deltaget i både PIAAC og FVU-læsning 1, at det faktisk kun var omkring halvdelen af dem, der star-

tede på FVU-læsning 1, der var svage læsere på niveau 0 eller 1. Resten var på niveau 2, svarende til læsere "omkring eller under middel", eller på niveau 3, svarende til "gode læsere". Det er overraskende, at så stor en del af deltagerne i FVU-læsning 1 ikke tilhører gruppen af svage læsere.

Hovedresultater vedrørende gennemførelsen på FVU-læsning

Bestået FVU-læsning på trin 1 er en trædesten til mere FVU

Tre ud af fire af de personer, der har bestået prøven i forbindelse med FVU-læsning 1, fortsætter med FVU. 43 % fortsætter på deres andet kursus med FVU-læsning på et højere niveau end trin 1, især på trin 2, mens 14 % fortsætter med matematik, efter at de har bestået FVU-læsning, trin 1.

De fleste gennemfører FVU-læsning på trin 1 uden at gå til prøve

I runde tal gennemfører en ud af fem FVU-læsning 1 med at afslutte med bestået prøve, mens tre ud af fem gennemfører kurset uden prøve, og en ud af fem falder fra undervejs. Dette mønster har været ret stabilt siden 2007. I perioden 2007 til 2013 lå andelen, der bestod FVU-læsning 1, på mellem 21 % og 28 % samlet set. Denne andel steg i 2014 til 33 %. Selvom der er tale om en positiv udvikling, er det således fortsat en meget stor andel, der ikke gennemfører med bestået prøve. Kvinder består i lidt højere grad end mænd. Desuden er der betydelige variationer regionerne imellem: Hvor andelen, der bestod FVU-læsning 1, i Region Nordjylland i 2014 var 21 %, var den på 41 % i Region Hovedstaden samme år.

Mange tager trin 1 på FVU-læsning flere gange

Forholdsvis mange starter dog på FVU-læsning 1 mere end én gang: I alt 36 % af deltagerne startede mere end én gang på FVU-læsning 1, heraf startede de 20 % to gange og de sidste 16 % mere end to gange på samme kursus. Hertil kommer, at hver tiende, der består FVU-læsning 1, gør dette mindst to gange.

De fleste, der har bestået FVU-læsning 1, fortsætter med at være svage læsere

62 % befinder sig på niveau 0 eller 1, et til seks år efter at de har bestået FVU-læsning 1. Det viser en analyse af den lille gruppe personer (n = 26), der har bestået FVU-læsning 1 i 2006-2010 og efterfølgende er blevet testet i PIAAC. Det er ikke muligt at forklare dette ud fra data, men det kan hænge sammen med, at der er sket et tab af færdigheder, efter at man har afsluttet FVU-læsning 1, fx fordi man ikke har holdt sine læsefærdigheder ved lige. Det kan også pege på, at gennemførelse af FVU-læsning 1 ikke nødvendigvis forbedrer læsefærdighederne så meget, at man ikke længere er en svag læser.

2 Indledning

I oktober 2013 offentliggjorde et OECD-konsortium (PIAAC) den til dato mest omfattende kortlægning af danskernes læsefærdigheder (SFI 2013)³. Undersøgelsen nåede frem til at estimere, at 569.000 personer i aldersgruppen 16-65 år havde læsefærdigheder på et af de to laveste niveauer på en skala fra 0 til 5⁴. De 569.000 mennesker svarede til 15,7 % af befolkningen i samme aldersgruppe. Det er den gruppe af mennesker, vi i denne rapport kalder *svage læsere*.

Denne rapport fokuserer på det mest målrettede tilbud til de mange svage læsere i Danmark – nemlig FVU-læsning. På baggrund af PIAAC's resultater har vi i dag et langt mere præcist billede af, hvem der er svage læsere i Danmark, og den viden gør det oplagt at undersøge, hvor godt FVU-læsning som tilbud egentlig rammer målgruppen: Svarer aktiviteten og deltagertypen på FVU til den målgruppe, som blev identificeret i PIAAC?

FVU-læsning udbydes på fire trin, hvoraf vi i denne rapport har valgt at fokusere på trin 1. Dels fordi det er det mest benyttede af de fire trin⁵, dels fordi det er den grundlæggende indgang til FVU for de svageste læsere.

Rapporten beskriver deltagerne i FVU-læsning 1 i årene 2006 til 2014 med hensyn til køn, alder, etnicitet, bopælsregion, uddannelsesbaggrund og beskæftigelsesstatus. For så vidt ligger rapporten i forlængelse af en tilsvarende deskriptiv analyse, som EVA lavede i 2012, og som belyste udviklingen i deltagerprofilerne på FVU fra 2001 til 2010 (EVA 2012).

³ Kortlægningen fandt sted som led i OECD's Programme for International Assessment of Adult Competencies (PIAAC) og omfattede i Danmark 7.328 deltagere mellem 16 og 65 år. Deltagerne fik i deres hjem testet deres færdigheder inden for læsning, regning og problemløsning med it.

⁴ I PIAAC defineres læsefærdigheder som "evnen til at forstå, vurdere, bruge og benytte skrevne tekster med henblik på at deltage i samfundslivet, opnå personlige mål og udvikle viden og forståelse" (SFI 2013, s. 59).

⁵ Ifølge ministeriets databank tegnede FVU-læsning 1 sig for mellem 37 % og 50 % af deltageraktiviteten på de fire læsekurser under et i årene 2004/2005 til 2013/2014. Se <http://statweb.uni-c.dk/Databanken/uvmdatabweb/fullClient/Default.aspx?report=VEU-kursister-kursus-afslutn&res=1680x834>.

Udover således at give en opdateret beskrivelse af deltagerprofilen på FVU-læsning 1 indeholder rapporten som noget helt nyt en sammenligning af deltagerne på FVU-læsning 1 med de svage læsere, som blev identificeret i PIAAC. Ved at sammenligne de to grupper får vi et billede af, i hvor høj grad FVU-læsning 1 når målgruppen i form af de svage læsere i Danmark. Dette er værdifuld viden for at kunne vurdere FVU som indsats med henblik på at styrke de svage læsers læsefærdigheder i Danmark.

2.1 Metodisk design

Rapporten indeholder en deskriptiv analyse af deltagerne i FVU-læsning 1. Som supplement gives den profil, som tegnes i PIAAC af de svage læsere. Desuden er der en mindre analyse af den gruppe personer, der både er blevet testet i PIAAC og har deltaget i FVU-læsning 1.

Det var i udgangspunktet intentionen også at undersøge effekten af FVU ved hjælp af PIAAC-data. Dette har imidlertid ikke vist sig muligt, som det nærmere er beskrevet i metodebeskrivelsen (se appendiks B), fordi PIAAC's identifikation af de svage læsere ikke i tilstrækkelig grad modsvarer deltagerne i FVU-læsning 1.

Rapporten bygger på en registerundersøgelse, EVA har lavet på baggrund af data fra Danmarks Statistik. Populationen består af alle de personer, der har påbegyndt FVU-læsning 1 i perioden 2006-2014. Da der er lavet et træk for hvert år, giver dette en samlet population på 62.122 personer, inklusive personer, der har deltaget i mere end et år. Renser man for dette, indeholder den samlede population 28.797 unikke personer, der har deltaget på et eller flere tidspunkter i perioden, og 8.125 personer, der har gennemført FVU-læsning 1 med bestået prøve i perioden. Enkelte steder i rapporten analyserer vi den samlede periode under et, men ellers er det gennemgående i den deskriptive analyse, at vi ser på data for hvert af de ni år for at kunne belyse udviklingen.

Som referencedata er anvendt PIAAC's database med særligt henblik på de svage læsere, defineret som deltagere i PIAAC, der er estimeret til at ligge på niveau 0 eller på niveau 1 med hensyn til deres score i læsefærdigheder. Når vi i afsnit 3.7 identificerer personer, som havde enten 0 eller 1 i deres PIAAC-læsescore, så skal man her være opmærksom på, at der er tale om en approksimation af de enkelte personers læsescore.

Denne approksimation skyldes, at det ikke i PIAAC var ambitionen at udpege enkelte personers læsescore, men alene at se på læsescoren for givne grupper i samfundet, fx mænd og kvinder. Læsescoren i PIAAC for fx mænd og kvinder bliver således udregnet på baggrund af en række sandsynlighedsmodeller, hvorved læsescoren for de specifikke grupper bliver lidt mere præcis, end hvis man udregnede scoren for hvert enkelt individ i PIAAC.

Da indeværende rapport har et andet sigte, hvor formålet er en mere direkte sammenligning af FVU-læsning-1-deltagerne og personer, der indgår i PIAAC, er denne approksimation nødvendig. Det er dog EVA's vurdering, at evt. konsekvenser af denne approksimation er af minimal betydning. Der henvises i øvrigt til SFI for en beskrivelse af den metode, der ligger til grund for PIAAC (SFI 2013), ligesom der også henvises til indeværende rapport's metodeappendiks.

I forbindelse med sammenligningen mellem PIAAC-data om læsefærdigheder og registerdata fra Danmarks Statistik skal man være opmærksom på, at PIAAC-data er indsamlet som test og survey i perioden 2011-2012, mens data fra Danmarks Statistik bygger på administrative indsamlinger i hvert af de pågældende år. PIAAC er derfor en persons status med hensyn til læsefærdigheder på det tidspunkt, hvor personen blev testet, mens de anvendte data fra Danmarks Statistik har karakter af forløbsdata.

2.2 Projektets organisering

Projektet er gennemført i perioden november 2015 til maj 2016 af denne projektgruppe:

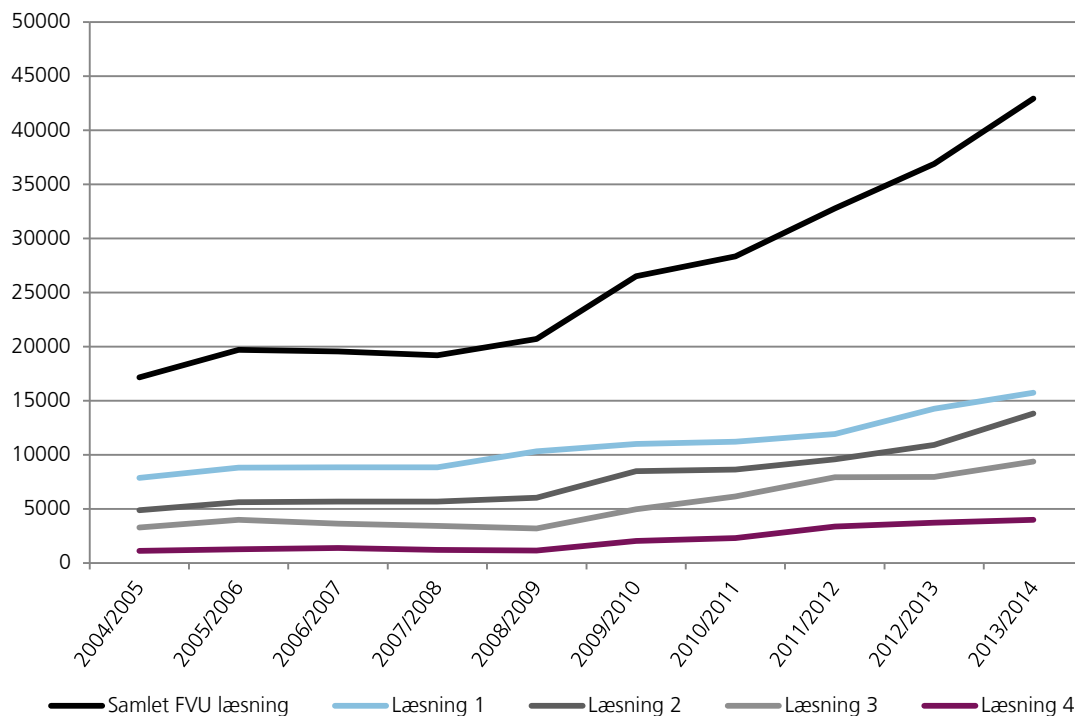
- Chefkonsulent Michael Andersen (projektleder)
- Metodekonsulent Søren Haselmann
- Kommunikationskonsulent Anne Breinhold Olsen
- Praktikant Anders Fiil Svane
- Metodemedarbejder Rosa Hansen

Forskningsleder Anders Rosdahl fra SFI har deltaget som ekstern sparringsperson vedrørende brugen af PIAAC-data.

3 Aktiviteten på FVU-læsning

Aktiviteten på FVU-læsning kan opgøres på flere måder. I figur 1 nedenfor vises antallet af kursister, som det fremgår af ministeriets databank.

Figur 1
Antal kursister på FVU-læsnings fire trin i kursusårene 2004/2005 til 2013/2014

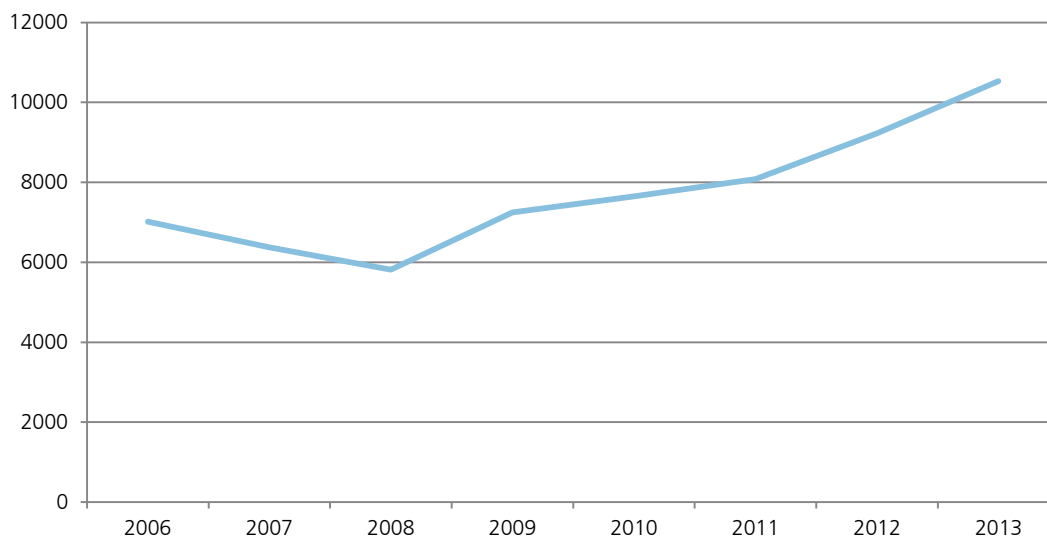

Kilde: Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling. Databanken, 12.04.2016. Databankens tal er baseret på kursusregisteret hos Danmarks Statistik. Bemærk, at samme person kan optræde på flere kurser.

Som det ses af figur 1, har aktiviteten på FVU-læsning været stigende siden kursusåret 2007/2008, hvor antallet af kursister igennem fire år havde ligget på omkring 20.000, og frem til kursusåret 2013/2014, hvor det nåede op på knap 43.000 kursister. Når man hertil lægger knap 6.000 kursister, der deltog i FVU-matematik, kan man tage dette som udtryk for, at det politiske mål fra det såkaldte velfærdsforlig fra 2006 om, at 40.000 kursister årligt skulle deltage i læse-, skrive- og regneundervisning, er nået.

Imidlertid ved vi, at relativt mange kursister starter flere gange på de samme FVU-kurser. For at få et mere reelt billede af, hvor stor en del af målgruppen i form af svage læsere man når med FVU-læsning 1, har vi i denne undersøgelse alene set på antallet af unikke personer i det enkelte år, der deltager i FVU-læsning 1, som er det mest målrettede læsetilbud til de svageste læsere. Dette fremgår af figur 2.

Figur 2
Antal deltagere i FVU-læsning 1 i årene 2006-2013

Kilde: EVA's bearbejdning på grundlag af data fra Danmarks Statistik. Bemærk, at der det enkelte år er tale om unikke personer, således at samme person kan optræde en gang pr. år.

Når man sammenligner figur 1 og figur 2, ses det, at der er stor forskel på antallet af kursister i figur 1 og antallet af unikke deltagere i figur 2. Hvor fx antallet af kursister på FVU-læsning 1 lå på omkring 15.000 i kursusårene 2012/2013 og 2013/2014, var antallet af unikke deltagere om-

kring 10.000 i 2012 og 2013. Når der i resten af rapporten refereres til aktiviteten, er det denne måde at opgøre data på, der anvendes.

Som figur 2 viser, faldt antallet af deltagere fra 7.017 i 2006 til 5.813 i 2008. Herefter er det år for år steget siden, så det i 2013 nåede op på 10.529 personer⁶. Selvom der således er tale om en tydelig vækst i aktiviteten, er vi meget langt fra det antal svage læsere, som PIAAC identificerede i 2001-2012, på 569.000 personer. Men en ting er den samlede aktivitet, noget andet er, hvem der tager imod tilbuddet om læseundervisning. Det ser vi nærmere på i det følgende.

⁶ Vi har i dette figur valgt ikke at se bort fra tallet på 5.174 for 2014, som er meget lavt, hvilket kan hænge sammen med registreringsmæssige forhold.

4 Deltagerprofilen på FVU-læsning

I dette kapitel tegnes der en profil af deltagerne på FVU-læsning 1 med hensyn til uddannelse, etnicitet, køn, alder, geografi og beskæftigelse. Deltagerprofilen på FVU-læsning sammenlignes løbende med den profil for de svage læsere, som stammer PIAAC og er de grupper, der er blevet estimeret til at ligge på et af de to laveste læseniveauer. Endelig præsenteres resultatet af en analyse af personer, der både har deltaget i FVU-læsning 1 og er blevet testet i PIAAC.

4.1 FVU-læsning når de kortuddannede

Nedenfor vises fordelingen på højeste gennemførte uddannelse for deltagere i FVU-læsning 1 i årene 2006 til 2014 sammenholdt med den tilsvarende fordeling for de svage læsere, som PIAAC identificerede i Danmark i 2011-2012.

Figur 3

Fordeling på højeste gennemførte uddannelse for hhv. de svage læsere ifølge PIAAC (2011-2012) (n = 1301) og deltagere i FVU-læsning 1 i hvert af årene fra 2006 til 2014 (N = 5.174-10.529)

Kilde: PIAAC med hensyn til gruppen af svage læsere og Danmarks Statistik med hensyn til FVU. EVA har bearbejdet tallene fra Danmarks Statistik. Bemærk, at der mangler uddannelsesoplysninger for en relativt stor del af deltagerne i FVU. Antallet af manglende data i årene 2006-2014 ligger i intervallet 393 (i 2006) til 2922 (i 2013). I procent udgør de manglende data i perioden mellem 6 % (i 2006) og 32 % (i 2014). En væsentlig årsag til de manglende uddannelsesdata er den store gruppe af indvandrere, hvis uddannelsesdata ikke er registreret af Danmarks Statistik.

Ifølge PIAAC udgjorde andelen med grundskole som højeste uddannelse 51 % af de svage læsere i 2011-2012. Til sammenligning udgjorde andelen med samme uddannelsesbaggrund mellem 54 % og 61 % i perioden med en svagt stigende tendens fra begyndelsen til slutningen af perioden. FVU-læsning 1 synes således at ramme de kortuddannede som målgruppe rimeligt godt.

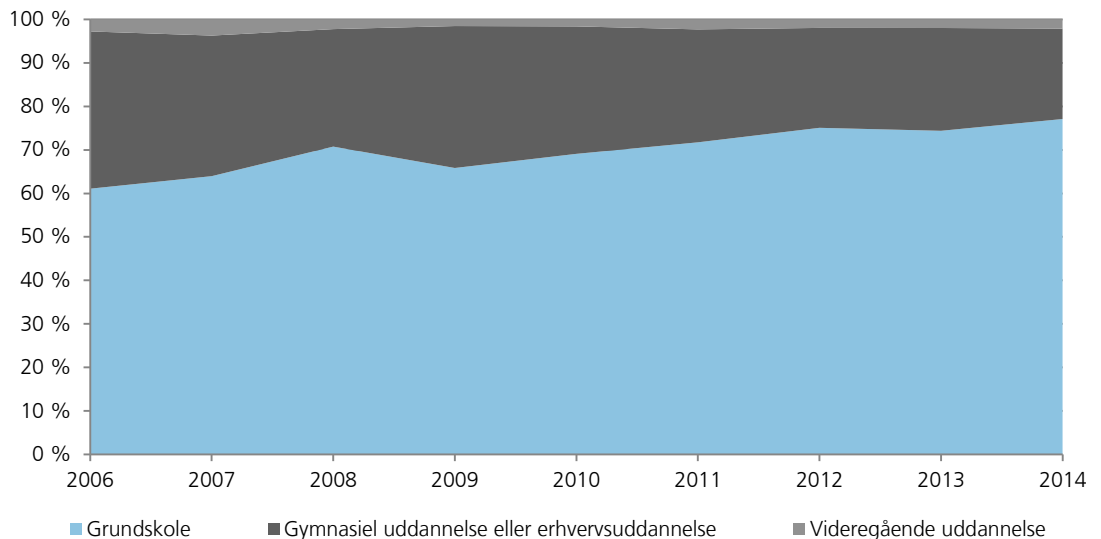
Andelen med en erhvervsuddannelsesbaggrund ligger i alle årene lavere på FVU-læsning 1 sammenlignet med andelen af svage læsere med denne baggrund. Og tendensen gennem årene har været, at andelen bliver stadig mindre: Hvor 28 % i 2006 havde en eud-baggrund, er andelen i 2014 faldet til 20 %.

Andelene af deltagere med grundskole, gymnasieuddannelse eller erhvervsuddannelse (eud) som højeste uddannelse adskiller sig signifikant fra de tilsvarende andele blandt de svage læsere i PIAAC. Med hensyn til de videregående uddannelser er andelene kun signifikant forskellige i nogle år, hvilket kan hænge sammen med, at antallet af personer med videregående uddannelse er relativt begrænset.

Af figur 18 i appendiks A ses fordelingen på uddannelsesbaggrund for de deltagere, der har *bestået* FVU-læsning 1. Og her ses der en tendens til, at lidt færre med grundskolebaggrund består, mens lidt flere blandt dem med gymnasial eller videregående uddannelse består.

Ser man nærmere på andelen med en videregående uddannelse, adskiller gruppen af personer med dansk herkomst sig meget fra gruppen af personer med anden end dansk herkomst, som det fremgår af de to næste figurer.

Figur 4
Fordeling af deltagere i FVU-læsning 1 på højeste gennemførte uddannelse for personer med dansk herkomst i hvert af årene fra 2006 til 2014 (N = 1.497-3.478)

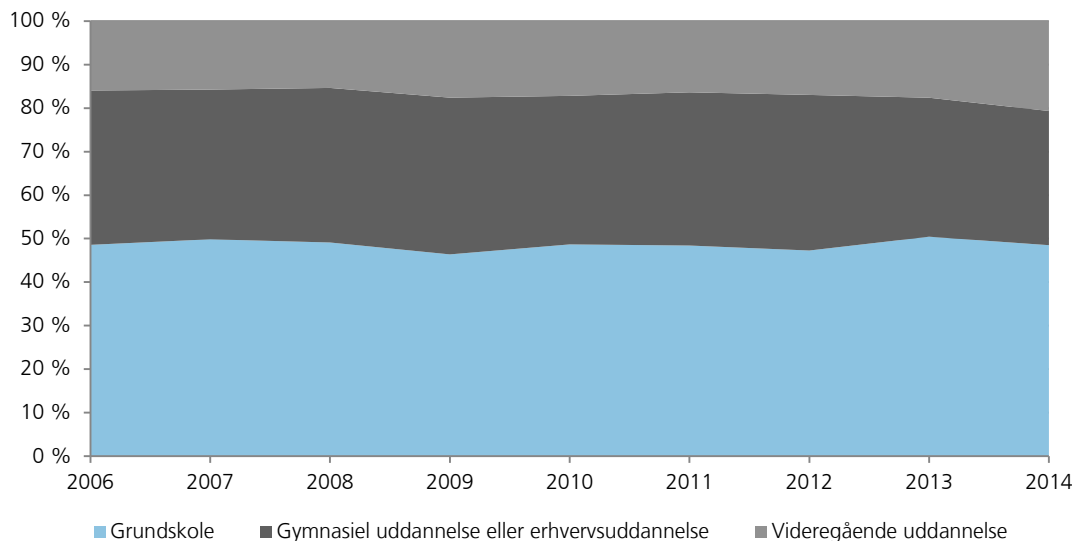

Kilde: EVA's bearbejdning på grundlag af data fra Danmarks Statistik.

Figur 4 viser, at andelen med en videregående uddannelse blandt deltagere med dansk herkomst i alle årene har ligget på 2-4 %, andelen med en ungdomsuddannelse på mellem 21 % og 36 % og andelen med grundskole som højeste uddannelse på mellem 61 % og 77 %.

Figur 5

Fordeling af deltagere i FVU-læsning 1 på højeste gennemførte uddannelse for personer med *anden etnisk herkomst end dansk* i hvert af årene fra 2006 til 2014 (N = 2.027-4.177)

Kilde: EVA's bearbejdning på grundlag af data fra Danmarks Statistik. Bemærk, at efterkommere af indvandrere er lagt sammen med indvandrere i kategorien anden etnisk herkomst end dansk.

Som figur 5 viser, er andelen med videregående uddannelse blandt deltagere med anden etnisk herkomst end dansk langt større, end tilfældet var med hensyn til deltagere med dansk herkomst: Den har i alle årene ligget på 15-21 %.

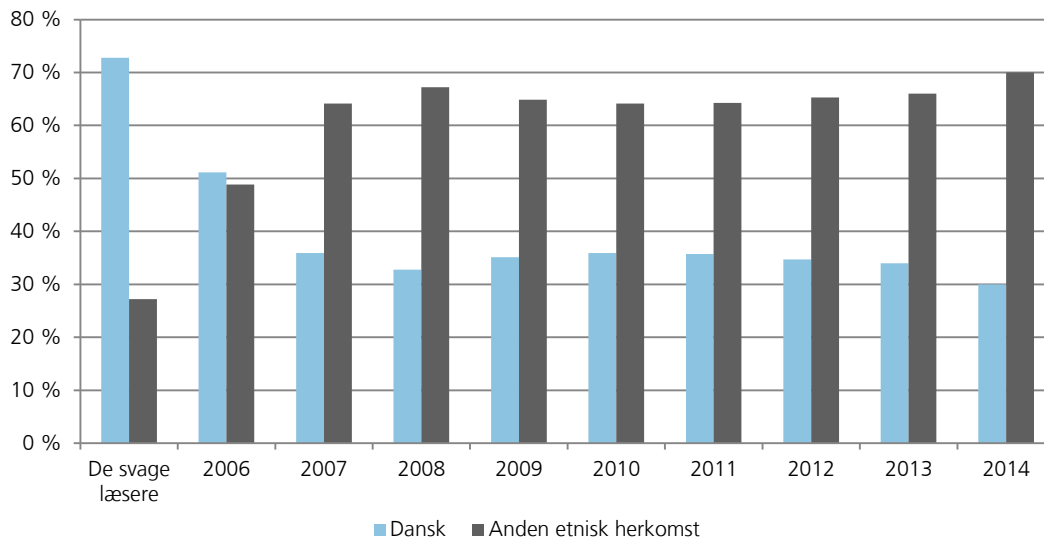
Dette kunne pege på, at FVU-læseundervisning bruges til grupper, hvis største udfordring ikke er, at de har svært ved at læse, men at de ikke mestrer det danske sprog. Hvis den antagelse holder, er der grund til at overveje, om FVU er et relevant uddannelses tilbud for denne gruppe.

I en tidligere undersøgelse, EVA har lavet af danskuddannelserne til voksne udlændinge, var et af resultaterne, at 34 % af de kursister, der i 2009-2012 afsluttede en danskuddannelse, var under uddannelse 6 måneder efter afslutningen af danskuddannelsen (EVA 2015), og at det primært var grundlæggende almene uddannelser som FVU og avu, de var i gang med. Hertil kom, at mange kursister sideløbende supplerer danskuddannelsen med almen undervisning. Fx deltog 15 % af de kursister, der var i gang med en danskuddannelse 3, som tilrettelægges for kursister, som normalt har en mellemlang eller lang uddannelse fra hjemlandet, også i en almen uddannelse som FVU, avu og lignende (EVA 2015, s. 83).

4.2 Personer af dansk oprindelse er underrepræsenterede på FVU-læsning

Nedenfor vises fordelingen på etnisk herkomst for deltagere i FVU-læsning 1 i årene 2006 til 2014 sammenholdt med den tilsvarende fordeling for de svage læsere, som PIAAC identificerede i Danmark i 2001-2012.

Figur 6
Fordeling på etnicitet for hhv. de svage læsere ifølge PIAAC (2011-2012) (n = 1301) og deltagere i FVU-læsning 1 i hvert af årene fra 2006 til 2014 (N = 5.174-10.529)

Kilde: PIAAC med hensyn til gruppen af svage læsere og Danmarks Statistik med hensyn til FVU. EVA har bearbejdet tallene fra Danmarks Statistik. Bemærk, at efterkommere af indvandrere er udeladt af gruppen Anden etnisk herkomst i PIAAC, mens efterkommere indgår sammen med indvandrere i gruppen i Danmark Statistiks tal. Bemærk, at efterkommere af indvandrere er lagt sammen med indvandrere.

Ifølge PIAAC fordelte de svage læsere i 2011-12 sig med 73 % af dansk herkomst og 27 % af anden etnisk herkomst, men som figur 6 viser, har fordelingen i hele perioden været meget anderledes for deltagerne på FVU-læsning 1, hvor mellem 49 % og 70 % har været af anden etnisk herkomst end dansk. Fordelingen på etnicitet er i alle årene fra 2006 til 2014 signifikant forskellig fra fordelingen for svage læsere ifølge PIAAC.

Der har været en faldende andel af deltagere af dansk herkomst, især fra 2006 til 2008, hvor andelen faldt fra 51 % i 2006 til 36 % i 2007 og til 33 % i 2008. Herefter har andelen med dansk

herkomst ligget mere stabilt i intervallet fra 34 % til 36 % frem til 2013, hvorefter andelen i 2014 er faldet yderligere til 30 % – det laveste niveau i perioden.

Det er ikke nyt, at andelen af indvandrere er stigende, og at andelen af etniske danskere er faldende: Af EVA's evaluering af FVU fra 2012, der også undersøgte den etniske sammensætning af aktiviteten på FVU-læsning 1 (EVA 2012, s. 39), fremgik det, at personer med dansk herkomst udgjorde 63 % ved starten af FVU i kursusåret 2001/2002. Frem til kursusåret 2004/2005 steg antallet af personer med hhv. dansk og ikke-dansk herkomst i nogenlunde samme takt. Men i de følgende tre år frem til 2007/2008 faldt antallet af personer af dansk herkomst i absolutte tal, mens antallet af personer med ikke-dansk herkomst steg. Der er således tale om en udvikling, der har stået på over en længere årrække, hvor FVU-læsning 1 i stigende grad bliver et tilbud, som personer af ikke-dansk herkomst gør brug af.

Af figur 17 i appendiks A ses fordelingen på etnicitet for de deltagere, der har *bestået* FVU-læsning 1. Sammenligner man fordelingen for dem, der har deltaget, og dem, der har bestået, ses det, at andelen med dansk herkomst ligger lavere blandt dem, der har bestået, end blandt dem, der er startet på et hold. Hvor andelen med dansk herkomst var nogenlunde på samme niveau som andelen med anden etnisk herkomst i 2006 blandt dem, der *bestod* FVU-læsning 1, har dette efterfølgende ændret sig markant. I 2007 udgjorde personer med dansk herkomst 33 % og i 2008 24 % af dem, der bestod FVU-læsning 1, mens andelen lå på 23-27 % i de tre efterfølgende år. I 2012 og 2013 faldt andelen yderligere til 19 %, og i 2014 er den nået helt ned på 16 %.

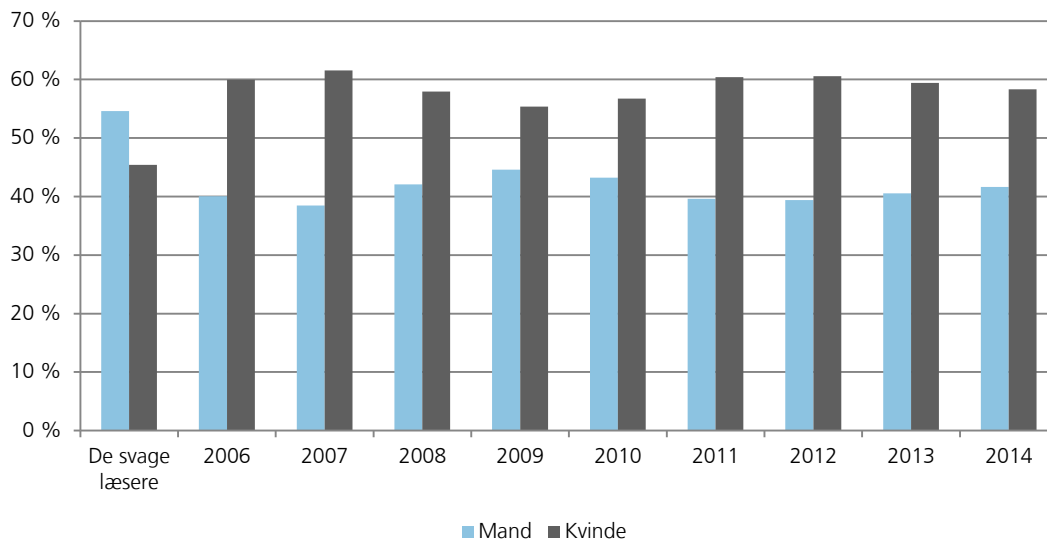
Det er en meget markant udvikling, vi ser med hensyn til den etniske profil på FVU-læsning 1 – både hvad angår andelen af deltagere med anden etnisk herkomst end dansk, der i perioden stiger fra 47 % til 70 %, og hvad angår forskellen mellem andelen, der deltager, og andelen, der består, i de to grupper: Hvor der i 2006 var omtrent lige store andele, der startede og bestod, har det i 2014 udviklet sig til, at 30 % af deltagerne (dem, der starter) har dansk baggrund, mens kun halvt så stor en andel af dem, der består, nemlig 15 %, har dansk baggrund.

Personer med en ikke-dansk baggrund består i langt højere grad FVU-læsning 1 end personer med dansk herkomst, og forskellen øges især efter 2009. I 2014 er forskellen blevet så stor, at hvor 17 % af de personer med dansk herkomst, der deltager, består, gælder dette 39 % blandt indvandrere og efterkommere af indvandrere.

4.3 Der er for få mænd på FVU-læsning

Nedenfor vises kønsfordelingen for deltagere i FVU-læsning 1 i årene 2006 til 2014 sammenholdt med kønsfordelingen for de svage læsere, som PIAAC identificerede i Danmark i 2011-2012.

Figur 7
Fordeling på køn for hhv. de svage læsere ifølge PIAAC (2011-2012) (n = 1301) og
deltagere i FVU-læsning 1 i hvert af årene fra 2006 til 2014 (N = 5.813-10.529)

Kilde: PIAAC med hensyn til gruppen af svage læsere og Danmarks Statistik med hensyn til FVU. EVA har bearbejdet tallene fra Danmarks Statistik.

Ifølge PIAAC fordelte de svage læsere i 2011-12 sig med 55 % mænd og 45 % kvinder, men som figur 7 viser, har fordelingen i hele perioden været meget anderledes for deltagerne i FVU-læsning 1, hvor mellem 39 % og 45 % har været mænd. Fordelingen på køn er i alle årene fra 2006 til 2014 signifikant forskellig fra fordelingen for svage læsere ifølge PIAAC. Der er ikke nogen tendens i perioden til, at forskellen bliver hverken mindre eller større.

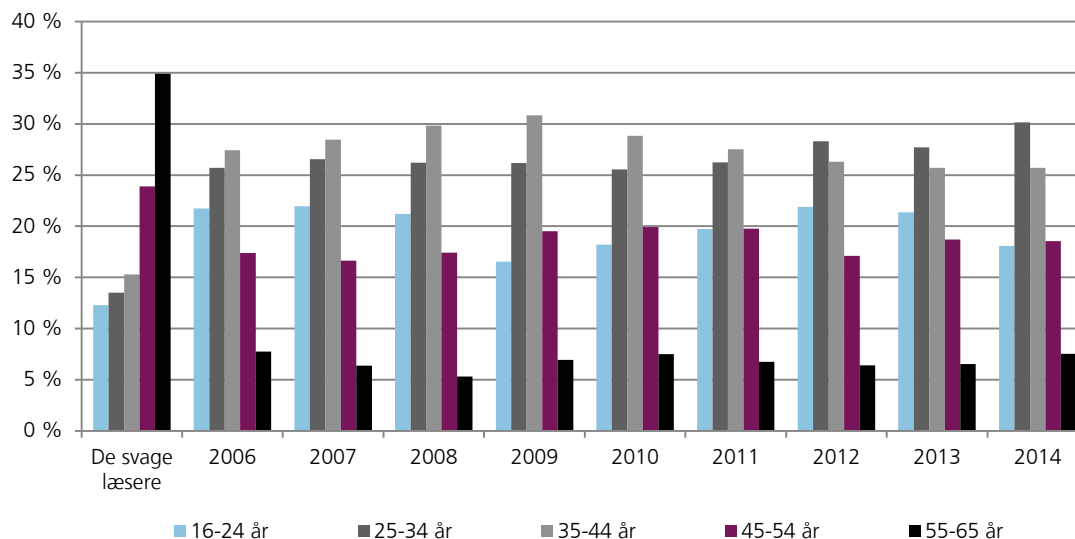
Af figur 15 i appendiks A ses kønsfordelingen for de deltagere, der har *bestået* FVU-læsning 1. Sammenligner man fordelingen med hensyn til dem, der har deltaget, og dem, der har bestået, bliver forskellen mellem de svage læsere og FVU-deltagerprofilen mere skæv. Som figur 15 viser, svinger andelen af mænd blandt dem, der har bestået læsning, trin 1, mellem 35 % og 43 %. Og heller ikke her er der nogen tendens i perioden til, at forskellen bliver hverken mindre eller større. Samlet set er der en tendens til, at kvinder i lidt højere grad end mænd består FVU-læsning 1 (jf. figur 12).

4.4 Der er for få 45-65-årige på FVU-læsning

Nedenfor vises aldersfordelingen for deltagere i FVU-læsning 1 i årene 2006 til 2014 sammenholdt med kønsfordelingen for de svage læsere, som PIAAC identificerede i Danmark i 2011-2012.

Figur 8

Fordeling på alder for hhv. de svage læsere ifølge PIAAC (2011-2012) (n = 1301) og deltagere i FVU-læsning 1 i hvert af årene fra 2006 til 2014 (N = 5.174-10.529)

Kilde: PIAAC med hensyn til gruppen af svage læsere og Danmarks Statistik med hensyn til FVU. EVA har bearbejdet tallene fra Danmarks Statistik.

Som det ses af figur 8, afviger aldersfordelingen for deltagerne i FVU-læsning 1 markant fra aldersfordelingen for de svage læsere: Hvor de 16-44-årige i alle årene er overrepræsenterede på FVU, er de 45-65-årige underrepræsenterede i forhold til aldersprofilen for de svage læsere. Fordelingen på alder er i alle årene fra 2006 til 2014 signifikant forskellig fra fordelingen for svage læsere ifølge PIAAC. Der synes ikke at være tale om nogen entydig tendens i retning af en ændret aldersfordeling over de ni år.

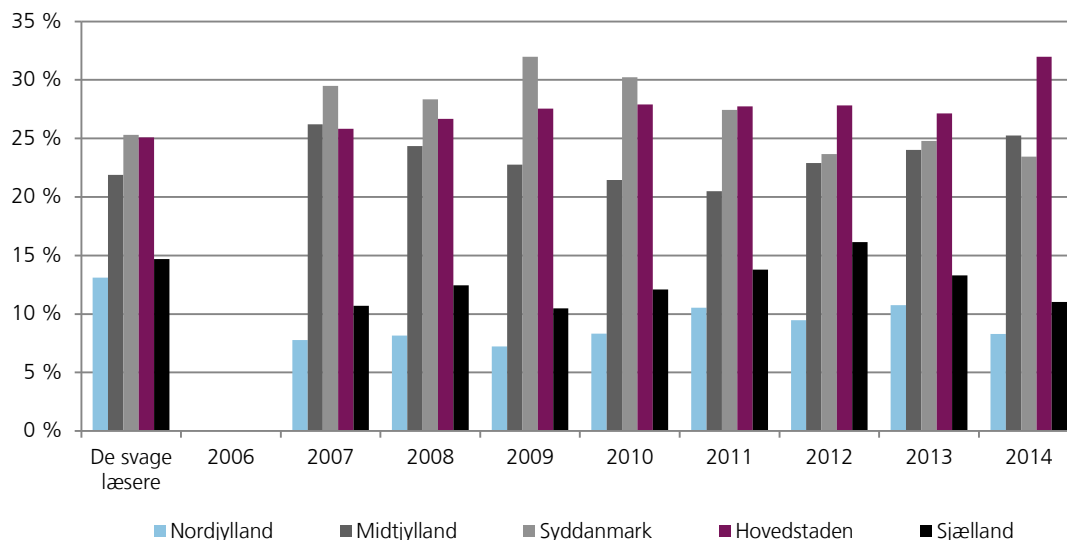
Af figur 16 i appendiks A ses aldersfordelingen for de deltagere, der har *bestået* FVU-læsning 1. Sammenligner man fordelingen for dem, der har deltaget, og dem, der har bestået, ses det, at de 16-24-årige i lidt mindre grad og de 35-54-årige i lidt højere grad består, sammenlignet med hvor meget de deltog i FVU-læsning 1.

4.5 FVU-læsning rammer geografisk skævt

Nedenfor vises fordelingen på bopælsregion for deltagere i FVU-læsning 1 i årene 2006 til 2014 sammenholdt med den tilsvarende fordeling for de svage læsere, som PIAAC identificerede i Danmark i 2001-2012.

Figur 9

Fordeling på bopælsregion for hhv. de svage læsere ifølge PIAAC (2011-2012) (n = 1301) og deltagere i FVU-læsning 1 i hvert af årene fra 2006 til 2014 (N = 5.174-10.529)

Kilde: PIAAC med hensyn til gruppen af svage læsere og Danmarks Statistik med hensyn til FVU. EVA har bearbejdet tallene fra Danmarks Statistik. Bemærk, at der ikke er tal for 2006, fordi regionerne først blev etableret pr. 1.1.2007.

Som figuren viser, har den forholdsmæssige andel af deltagere i FVU-læsning 1 i alle årene været mindre end den forholdsmæssige andel af svage læsere i Region Nordjylland og, på nær et enkelt år, i Region Sjælland, mens det omvendte har været tilfældet i Region Hovedstaden og, på nær et enkelt år, i Region Midtjylland. Region Syddanmark lå frem til 2010 over sin forholdsmæssige andel af de svage læsere, men har herefter ligget under sin forholdsmæssige andel.

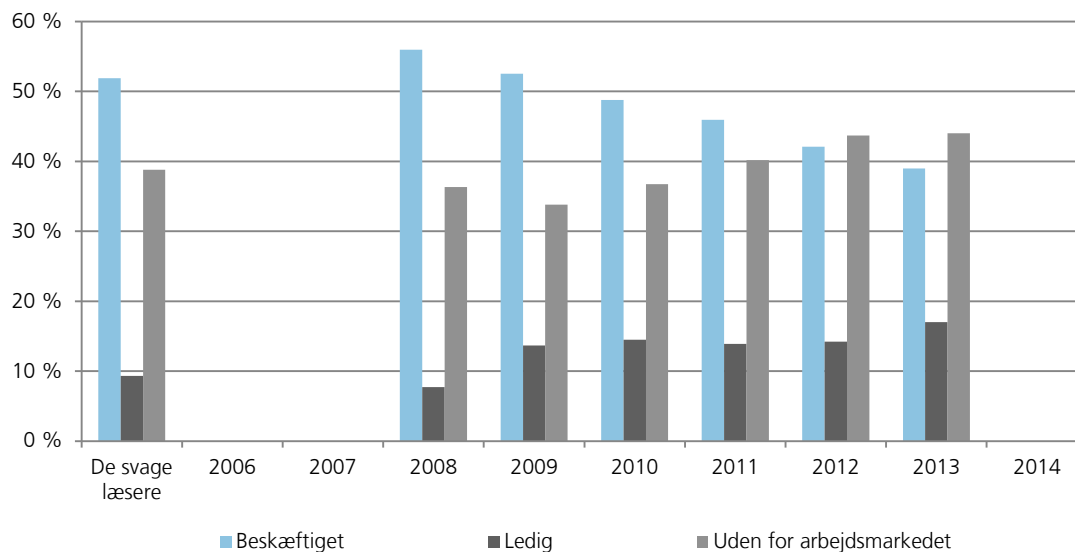
Af figur 19 i appendiks A ses den regionale fordeling for de deltagere, der har *bestået* FVU-læsning 1. Når man ser på andelen af deltagere, der består FVU-læsning 1, er der tale om store forskelle regionerne imellem.

4.6 FVU-læsning har svært ved at tiltrække beskæftigede

Nedenfor vises fordelingen på arbejdsmarkedsstatus for deltagere i FVU-læsning 1 i årene 2008 til 2013 sammenholdt med den tilsvarende fordeling for de svage læsere, som PIAAC identificerede i Danmark i 2011-2012.

Figur 10

Fordeling på arbejdsmarkedsstatus for hhv. de svage læsere ifølge PIAAC (2011-2012) (n = 1301) og deltagere i FVU-læsning 1 i hvert af årene fra 2008 til 2013 (N = 5.813-10.529)

Kilde: PIAAC med hensyn til gruppen af svage læsere og Danmarks Statistik med hensyn til FVU. EVA har bearbejdet tallene fra Danmarks Statistik. Bemærk, at Danmarks Statistik er gået over til en ny opgørelsesform i 2008, hvorfor der ikke længere laves opdateringer hos Danmarks Statistik af data med hensyn til arbejdsmarkedsdata før 2008. Bemærk også, at der på nuværende tidspunkt (april 2016) kun er arbejdsmarkedsdata til og med 2013. Alle år er dog vist på x-aksen for at gøre figurerne så ensartede som muligt.

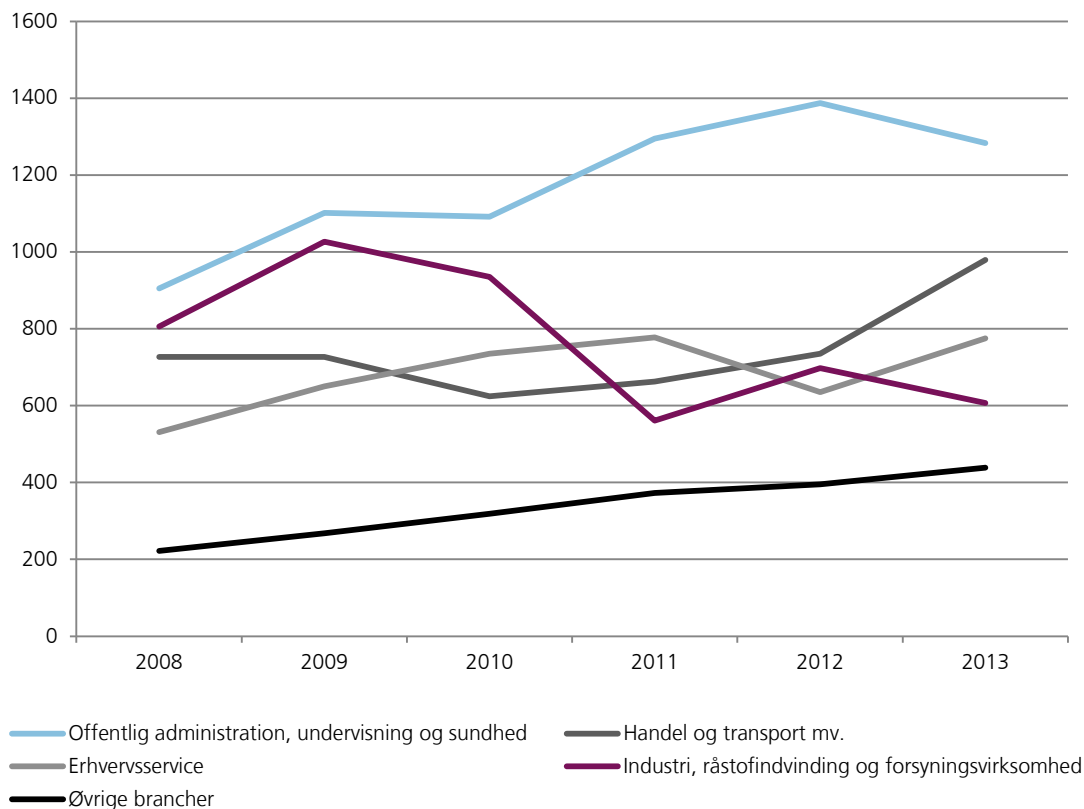
Ifølge PIAAC udgjorde de beskæftigede 52 % af de svage læsere i 2011-2012. Til sammenligning udgjorde andelen af beskæftigede på FVU-læsning 1 56 % i 2008, men andelen falder igennem perioden til 39 % i 2013. Så fra at de beskæftigede har været overrepræsenterede i 2008, er de i 2012 og 2013 signifikant underrepræsenterede. Udviklingen er dog ikke udtryk for, at antallet af beskæftigede er faldet i perioden. Tværtimod har der været en stigning fra 3.248 til 4.095 beskæftigede personer på FVU-læsning 1 fra 2008 til 2013, svarende til en stigning på 26 %.

Når andelen af beskæftigede er faldet, hænger det sammen med en meget større stigning i antallet af ledige: Hvor der var 448 ledige i 2008, er dette tal vokset til 1.784 i 2013 – en stigning på 298 %. Det betyder, at andelen af ledige på FVU-læsning 1 fra at være på niveau med andelen af ledige blandt de svage læsere er steget i perioden, så den udgør 17 % i 2013 eller omtrent dobbelt så stor en andel som blandt de svage læsere. Stigningen er så stor, at den ikke kan forklares med udviklingen i ledigheden, men formentlig også hænger sammen med, at jobcentrene har styrket deres indsats for at forbedre læsefærdighederne blandt de ledige med svage læsefærdigheder.

Endelig viser figuren, at også gruppen af personer uden for arbejdsmarkedet er vokset i perioden fra 36 % i 2008 til 44 % i 2013. Eller en stigning på 120 % i perioden. Samlet set betyder det en væsentlig ændring af deltagerprofilen på FVU-læsning 1: Hvor de beskæftigede tidligere udgjorde flertallet af deltagerne, er den største gruppe nu uden for arbejdsmarkedet, og sammen med de ledige udgør disse to grupper nu flertallet af deltagerne.

Den følgende figur viser branchefordelingen for de virksomheder, hvor deltagerne i FVU-læsning 1 er ansat.

Figur 11
Fordeling på brancher for beskæftigede deltagere i FVU-læsning 1 i årene 2008 til 2013
(N = 3191-4083)

Kilde: Data fra Danmarks Statistik er bearbejdet af EVA. Inddelingen i brancher følger Danmarks Statistiks inddeling i ti hovedbrancher.

Som figur 11 viser, er offentlig administration, undervisning og sundhed den branche, hvorfra flest af de beskæftigede deltagere kommer. Aktiviteten i denne branche, der især omfatter offentlige arbejdspladser, er vokset fra at have ligget på omkring 1.000 deltagere i 2008-2010 til at nå op på knap 1.300 i 2013, det vil sige en stigning på 42 % fra 2008 til 2013. Handel og transport m.m. samt erhvervsservice ligger som andenstørste og tredjestørste branche i 2013, hvor der har været en stigning i aktiviteten på hhv. 35 % og 46 %. Inden for øvrige brancher har der været en stigning på 98 %, selvom der samlet set er tale en relativt lille gruppe mennesker.

Omvendt har der været et fald indenfor branchen industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed, der især omfatter private arbejdspladser, fra omkring 900 deltagere i begyndelsen af perioden til omkring 600 deltagere i slutningen af perioden, det vil sige et fald på 25 % fra 2008 til 2013.

4.7 Også gode læsere deltager i FVU-læsning

I det følgende kombinerer vi FVU-data med PIAAC-data på individniveau for herigennem dels at belyse, i hvilket omfang de, der optages på FVU-læsning 1, er svage læsere, dels at belyse læsefærdighedsniveauer blandt personer, der har bestået FVU-læsning 1. Analysen peger på, at det ikke kun er svage læsere, der optages på FVU-læsning 1, og at en stor andel (62 %) befinder sig på niveau 1, efter at de har bestået FVU-læsning 1.

Det er kun i alt 157 personer, der både er blevet testet i PIAAC og indgår i populationen for denne undersøgelse. Og når vi gerne vil se særskilt på dem, der har deltaget før, og dem, der har deltaget, efter at de er blevet testet i PIAAC i 2011-2012, giver det nogle meget små grupper at lave statistik på baggrund af. Det giver en tilsvarende større usikkerhed med hensyn til at fortolke resultaterne af analyserne af denne gruppe personer. Ligesom det betyder, at en række analyser, som kunne være interessante, ikke er mulige at lave.

Inden vi havde undersøgt data nærmere, havde vi en forhåbning om, at det ville være muligt at gennemføre et effektstudie ved at bruge PIAAC-data til at konstruere en såkaldt kontrolgruppe, der kunne bruges til at sammenligne med en indsatsgruppe, hvor indsatsen skulle defineres som, at man havde bestået FVU-læsning 1. Dette har dog vist sig ikke at være nogen farbar vej, fordi den gruppe, som PIAAC identificerer som de svageste læsere på niveau 0 eller 1, viste sig i for ringe grad at ligne gruppen af personer, der optages på FVU-læsning 1.

Nedenfor vil vi nærmere belyse, i hvilket omfang deltagerne i FVU-læsning 1 er svage læsere, forstået som personer på læseniveau 0 eller 1 i PIAAC.

Tabel 1

Personer, som har deltaget i FVU-læsning 1 i 2013 eller 2014, og som er blevet testet i PIAAC i 2011-12, fordelt på deres læseniveau ifølge PIAAC

	Antal	Procent
Niveau 0	6	14 %
Niveau 1	17	39 %
Niveau 2	16	36 %
Niveau 3*	5	11 %
I alt	44	100 %

*Kilde: EVA's bearbejdning af data fra PIAAC og Danmarks Statistik. * I gruppen på PIAAC-læseniveau 3 indgår en enkelt person på niveau 4.*

Tabel 2 viser, at gruppen af personer, der både er blevet testet af PIAAC i 2011-2012 og efterfølgende har deltaget i FVU-læsning 1 i 2013 eller 2014, af PIAAC er nogenlunde lige fordelt mellem dem, der er blevet estimeret til at befinde sig på niveau 0 eller niveau 1, og dem, der er blevet estimeret til at befinde sig på niveau 2 eller niveau 3.

Selvom tallene er små, er det et overraskende resultat, at så stor en andel af dem, der starter på FVU-læsning 1, ifølge PIAAC har et læseniveau *over* niveau 1. Det peger på en manglende overensstemmelse mellem PIAAC's klassifikation og de mennesker, som optages på det laveste læsetrin på FVU.

Som en illustration af, hvordan SFI, der repræsenterede PIAAC i Danmark, tolker de forskellige læseniveauer, kan følgende citat bruges:

Ca. hver sjette dansker mellem 16 og 65 år har dårlige læsefærdigheder (niveau 0 eller 1 i tabellen). Det betyder fx, at de har svært ved at læse simple tekster og besvare enkle spørgsmål om indholdet. Ca. 583.000 danskere eller 16,1 pct. af befolkningen mellem 16 og 65 år læser på dette niveau.

Godt hver tredje dansker har læsefærdigheder omkring eller under middel (niveau 2), mens 40 pct. er gode læsere (niveau 3). Hver tiende dansker er stærk i læsning⁷. De kan fx læse en kompleks tekst, vurdere dens troværdighed og håndtere modstridende oplysninger (SFI 2013b, s. 4).

Med andre ord var omkring halvdelen (47 %) af dem, der startede på FVU-læsning 1 i 2013 eller 2014, enten på niveau 2, svarende til det, SFI kalder læsere, der befinder sig "omkring eller under

⁷ Svarende til niveau 4 og niveau 5 tilsammen.

middel", eller på niveau 3, som er niveauet for de læsere, SFI kalder "gode læsere". "Kun" ca. halvdelen af dem, der startede på FVU-læsning 1, var dem, vi har opfattet som svage læsere med en læsescore på niveau 0 eller niveau 1.

I betragtning af at 90 % af den voksne befolkning (i aldersgruppen 16-35 år) befinder sig på læseniveau 0, 1, 2 eller 3 (SFI 2013a, SFI 2013b), giver det ikke mening, at det laveste læsetrin på FVU skulle rette sig mod så bred en målgruppe. Selvom talgrundlaget er begrænset, peger det på, at ikke alle, der starter på FVU-læsning 1, har så svage læsefærdigheder, at de har brug for læseundervisning på dette niveau.

En anden gruppe, der er interessant at se nærmere på, er de personer, der har bestået FVU-læsning 1 og efterfølgende er blevet testet.

Tabel 2
Personer, som har bestået FVU-læsning 1 i perioden 2006-2010, og som er blevet testet i PIAAC i 2011-12, fordelt på deres læseniveau ifølge PIAAC

	Antal	Procent
Niveau 0 eller 1	16	62 %
Niveau 2 eller 3	10	38 %
I alt	26	100 %

Kilde: EVA's bearbejdning af data fra PIAAC og Danmarks Statistik. Bemærk, at tallene ikke er rensset for, hvad man evt. måtte have deltaget i, efter at man bestod FVU-læsning 1. Nogle af personerne kan fx have bestået andre FVU-kurser eller have deltaget i anden undervisning, fx dansk på avu.

Igen er der tale om et meget begrænset antal personer. Alligevel springer det i øjnene, at så stor en andel (62 %) befinder sig på niveau 0 eller niveau 1, efter at de har bestået FVU-læsning 1. Det kan der være flere grunde til:

For det første kan der være gået op til seks år, fra de bestod FVU-læsning 1, til de blev testet. For nogle, der måske ikke har vedligeholdt deres læsefærdigheder, kan færdighederne være blevet dårligere, efter at de bestod FVU-læsning 1. Ligesom det modsatte også kan være tilfældet (se også SFI 2013a for PIAAC-resultater med hensyn til sammenhængen mellem alder og færdighedsniveauer).

For det andet er der ikke nogen entydig sammenhæng mellem det niveau, der opnås ved at gennemføre FVU-læsning 1, og så læseniveauerne i PIAAC. En person kan have forbedret sine læsefærdigheder, uden at det har betydet, at vedkommende indplaceres på et højere niveau i PIAAC.

Man kan derfor have ligget i den lave ende af fx niveau 1, inden man deltog i FVU-læsning, trin 1, og efter kurset ligge i den høje ende af niveau 1, men altså "stadigvæk" ligge på niveau 1. Man kan derfor ikke direkte bruge dette resultat til at sige noget om, hvorvidt personerne har styrket deres læsefærdigheder.

Men resultatet kan pege på, at det, at en person har bestået FVU-læsning 1, ikke i sig selv betyder, at vedkommende efter nogle år ikke mere er svag læser. Tværtimod peger resultatet på, at der for flertallet skal mere til end at have bestået FVU-læsning 1 for at blive middelgod (niveau 2) eller bedre til at læse.

5 Gennemførelsen på FVU-læsning

I dette kapitel fokuseres der på den gruppe, der har gennemført FVU med prøve og det vises, hvordan gruppen fordeler sig med hensyn til køn og bopæl. Desuden præsenteres en analyse af, hvorvidt de der har bestået FVU-læsning 1, fortsætter med FVU, og til sidst ser vi på, hvor mange der starter på FVU-læsning 1 mere end en gang.

5.1 De fleste gennemfører FVU-læsning 1 uden prøve

FVU-læsning 1 kan afsluttes med prøve. Men det har gennem årene kun været et mindretal, der gik til prøve. Faktisk er mønsteret meget ensartet igennem de sidste mange år: I perioden 2006 til 2014 var det mellem 38 % og 61 % af kursisterne, der fuldførte kurset uden at gå til prøve, mens mellem 18 % og 42 % af kursisterne i samme periode afbrød kurset eller ikke mødte frem til prøven. Andelen af kursister, der har fuldført et kursus og bestået prøven, har i samme periode ligget mellem 17 % og 20 %⁸.

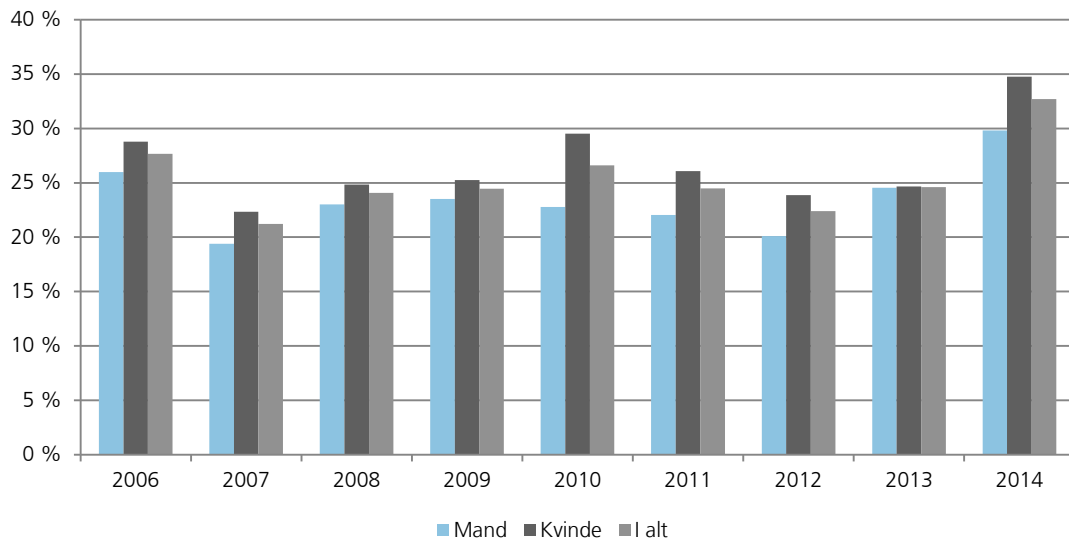
Den største ændring i perioden fandt sted fra 2006 til 2008, hvor frafaldet blev reduceret fra 42 % til 22 %. I årene herefter har frafaldet ligget mellem 21 % og 24 %. Men som nævnt betød det mindre frafald ikke, at flere gennemførte FVU-læsning 1 med bestået prøve, men at flere gennemførte *uden* at gå til prøve. Andelen, der har gennemført uden at gå til prøve, har således ligget relativt stabilt siden 2007 på mellem 55 % og 61 %.

Nedenfor vises andelen af deltagere, der har *bestået* FVU-læsning 1 i årene 2006 til 2014, fordelt på køn. Bemærk, at disse tal er rensset for personer, der har deltaget i mere end et kursus pr. år. Derfor bliver andelen, der har bestået, noget større end ovenfor nævnt, fordi antallet af deltagere bliver mindre.

⁸ Bemærk, at ministeriets databank opererer med kursister. Samme person kan derfor optræde flere gange i forbindelse med forskellige kurser. Data fra databanken og det datasæt, der er brugt rapporten igennem, er derfor ikke direkte sammenlignelige. På trods af dette ligner fordelingen med hensyn til afslutningsformer hinanden i de to datasæt. Se <http://statweb.uni-c.dk/databanken/uvmDataWeb/ShowReport.aspx?report=VEU-kursister-kursus-afslutn>.

Figur 12

Andelen af personer, der har gennemført med prøve (bestået) (N = 1.400-2.592), i forhold til andelen, der har deltaget (N = 5.174-10.529) i FVU-læsning 1 i perioden 2006 til 2014 fordelt på køn

Kilde: Data fra Danmarks Statistik er bearbejdet af EVA. Bemærk, at der kan være personer, der er startet på et kursus et år og har bestået kurset året efter. I gennemsnit gennemfører 85 % inden for samme kalenderår.

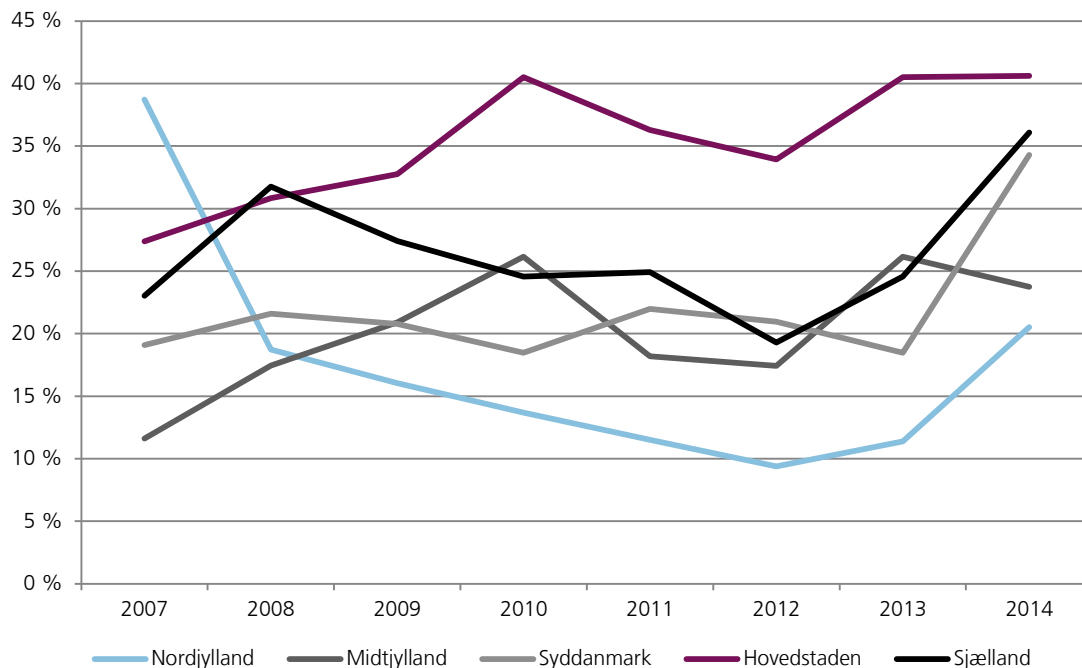
Dette giver en vis usikkerhed med hensyn til de præcise andele de enkelte år, men ændrer ikke på tendensen i tallene.

Det skal i den forbindelse medtænkes, at der normalt er tale om ret korte kurser af et omfang på mindst 30 og højst 60 lektioner a 60 minutter eller mindst 40 og højst 80 lektioner a 45 minutter.

Selvom der i 2014 har været en stigning, er det fortsat kun et mindretal af deltagerne i FVU-læsning 1, der gennemfører med bestået prøve: Hvor 21 % bestod i 2007, var det 33 %, der bestod, i 2014. Selvom der er tale om en positiv udvikling, er der således fortsat tale om en meget stor andel, der ikke består prøven. Desuden fremgår det af figuren, at kvinder i lidt højere grad end mænd består. Dette mønster ses igennem hele perioden.

Den følgende figur viser forskelle regionerne imellem med hensyn til, hvor store andele der består FVU-læsning 1.

Figur 13
Fordeling på bopælsregioner for andel af deltagere, der har bestået FVU-læsning 1 i perioden 2007 til 2014 (N = 5.174-10.529)

Kilde: Data fra Danmarks Statistik er bearbejdet af EVA. Bemærk, at der kan være personer, der er startet på et kursus et år og har bestået kurset året efter. Dette giver en vis usikkerhed med hensyn til de præcise andele de enkelte år, men ændrer ikke på tendensen i tallene. Det skal i den forbindelse medtænkes, at der normalt er tale om ret korte kurser af et omfang på mindst 30 og højst 60 lektioner a 60 minutter eller mindst 40 og højst 80 lektioner a 45 minutter. I gennemsnit gennemfører 85 % inden for samme kalenderår.

Som det ses af figur 13, er der store variationer regionerne imellem med hensyn til andelen, der består FVU-læsning 1, i forhold til antal deltagere:

- Region Hovedstaden har siden 2009 været den region, hvor den største andel har bestået. Her er andelen vokset fra 27 % i 2007 til 41 % i 2014.
- Region Sjælland havde fra 2008 til 2012 en faldende andel, der bestod, hvorefter der har været en betydelig stigning i andelen, der består, i 2013 og 2014, hvor den er nået op på 36 %.
- Region Syddanmark har fra 2007 til 2013 haft en andel, der bestod, på omkring de 20 %, hvorefter andelen er steget kraftigt til 2014, hvor den er nået op på 34 %.
- Region Midtjylland havde en stigning i andelen, der bestod, fra 12 % i 2007 til 26 % i 2010, hvorefter den faldt til 17 % i 2012. I 2013 steg den til 26 %, og i 2014 lå den på 24 %.

- Region Nordjylland har haft en udvikling med hensyn til prøveandelen, der minder om en U-kurve: Fra en andel på 39 % i 2007 faldt andelen til et minimum på kun 9 % i 2012, hvorefter den er steget til 21 % i 2014.

Registerundersøgelsen giver ikke mulighed for at forklare denne meget uens udvikling, men en lang række forhold kan spille en rolle med hensyn til, om den enkelte kursist består eller ej, herunder:

- Den enkeltes faglige, personlige og sociale forudsætninger for at gennemføre, herunder hvor svage deltagerens læsefærdigheder er, eller hvor motiveret den pågældende er for at lære at læse.
- Den enkeltes arbejdsmarkedssituation. Fx kan ledige vælge ikke at gennemføre, hvis de kommer i arbejde, ligesom der kan være forskel på, hvor motiveret en deltager er for at gennemføre, afhængigt af om bedre læsefærdigheder er en forudsætning for at beholde eller at få et job.
- FVU-udbyderens, herunder ledernes, vejledernes og lærernes, indstilling til det at gå til prøve. At denne kan variere betydeligt, blev dokumenteret i EVA's første evaluering af FVU (EVA 2005). Endelig kan der også være regionale forskelle såvel som forskelle udbyderne imellem med hensyn til, hvem der optages på FVU.

5.2 Gennemført FVU-læsning 1 med prøve er en trædesten til mere FVU

I dette afsnit belyser vi nogle af de mønstre, som deltagerne i FVU-læsning 1 gennemløber, herunder særligt med hensyn til, hvorvidt man fortsætter med læseundervisning på FVU, og i hvilket omfang personer, der har gennemført FVU, gentager samme type kursus.

I tabel 1 ses andelen af personer, der hhv. fortsætter og ikke fortsætter, efter at de har gennemført FVU-læsning 1 med bestået prøve, og hvis de fortsætter på FVU, hvilken kursustype de da fortsætter med som deres kursus nummer to.

Tabel 3**Personer, der har gennemført FVU-læsning, trin 1, med bestået prøve i årene 2006-14 fordelt på deres FVU-kursus nummer to inden for samme periode**

	Kursus nummer to	
Er ikke fortsat på FVU	3.327	26 %
Er startet på FVU-læsning 1 – igen	2.043	16 %
Er startet på FVU-læsning 2	4.585	36 %
Er startet på FVU-læsning 3	785	6 %
Er startet på FVU-læsning 4	144	1 %
Er startet på FVU-matematik	1.750	14 %
I alt	12.634	100 %

Kilde: Data fra Danmarks Statistik, som EVA har bearbejdet.

Tabel 1 viser, at tre ud af fire af de personer, der har gennemført FVU-læsning 1 med bestået prøve, fortsætter med FVU, idet 26 % ikke er startet på et andet kursus. Da man kan gå ud fra, at en del fortsætter med FVU efter periodens afslutning (2014), vil andelen, der fortsætter på FVU, være noget større.

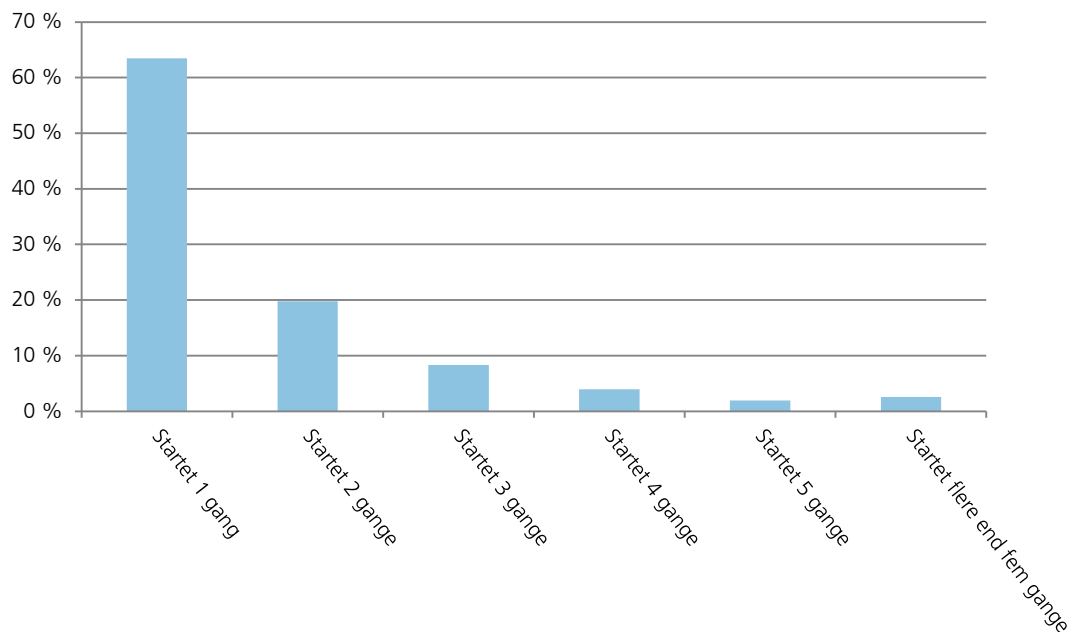
16 % starter på trin 1 igen, selvom de har bestået det en gang. Hertil kommer, at en stor gruppe starter på trin 1 igen som deres kursus nummer 3 (1457 personer), nummer 4 (894 personer), nummer 5 (697 personer) osv. Dette kan forekomme mærkeligt, men kan have forskellige årsager. Fx at personer, som færdighedsmæssigt burde starte på fx FVU-læsning, trin 2, i stedet starter på trin 1, fordi trin 2 ikke udbydes på et sted eller et tidspunkt, der passer deltageren. Men det er også en mulighed, at en del af dem, der gennemfører trin 1, vurderer, at de fortsat kan lære mere ved at gentage kurset.

43 % fortsætter på deres andet kursus med FVU-læsning på et højere niveau end trin 1, især på trin 2, mens 14 % fortsætter med matematik, efter at de har bestået FVU-læsning, trin 1.

Den følgende figur viser det antal gange, en person starter på FVU-læsning 1.

Figur 14

Antal gange, de personer, der er startet på FVU-læsning 1, er startet på samme type kursus, i perioden 2006 til 2014

Kilde: Data fra Danmarks Statistik, som EVA har bearbejdet.

Som figur 14 viser, er det 36 % af deltagerne, der mere end en gang starter på FVU-læsning 1: 20 % starter to gange, 8 % tre gange, 4 % fire gange, 2 % fem gange, og 3 % mere end fem gange. Hvorfor så relativt mange personer påbegynder samme type kursus mere end en gang, kan vi ikke sige noget om ud fra dataanalysen. Men en forklaring kan være, at en del ikke gennemfører første gang og derfor prøver igen.

Data viser dog, at der også er en del personer, der består FVU-læsning 1 mere end en gang: Blandt de i alt 17.833 personer, der i perioden bestod FVU-læsning 1, bestod de 90 % kurset en gang, mens 8 % bestod det to gange og 2 % bestod det tre gange. Det er ikke muligt ud fra data at forklare, hvorfor hver tiende af dem, der består kurset, gør dette mere end en gang.

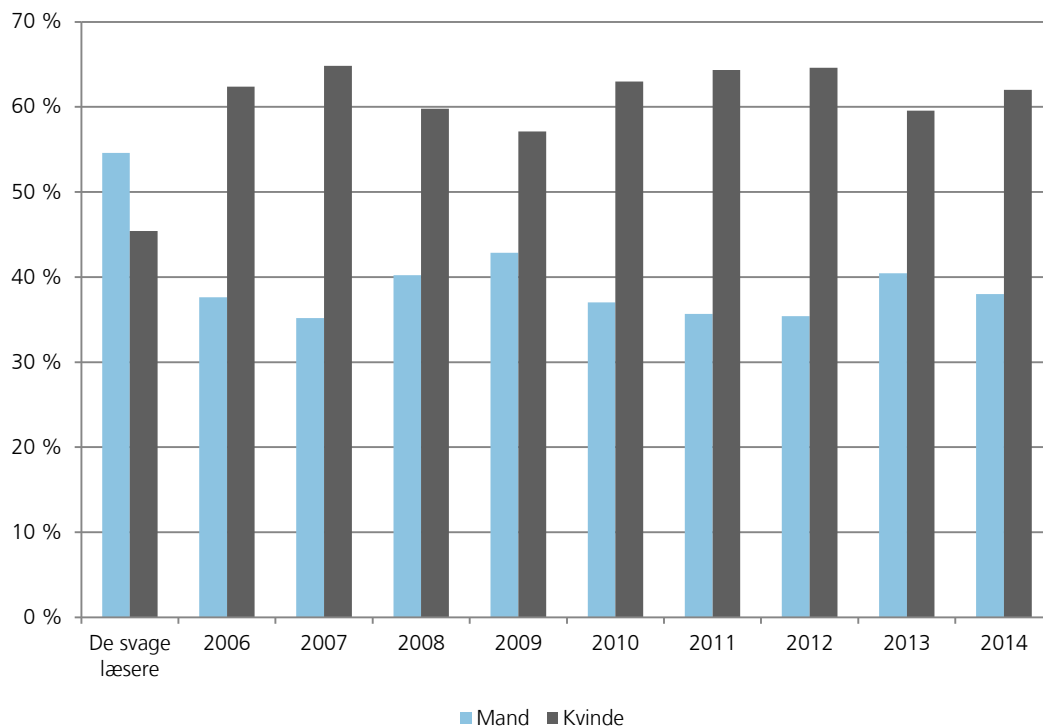
Appendiks A

Ekstra figurer

Figureerne over fordelinger for personer, der har bestået FVU-læsning 1.

Figur 15

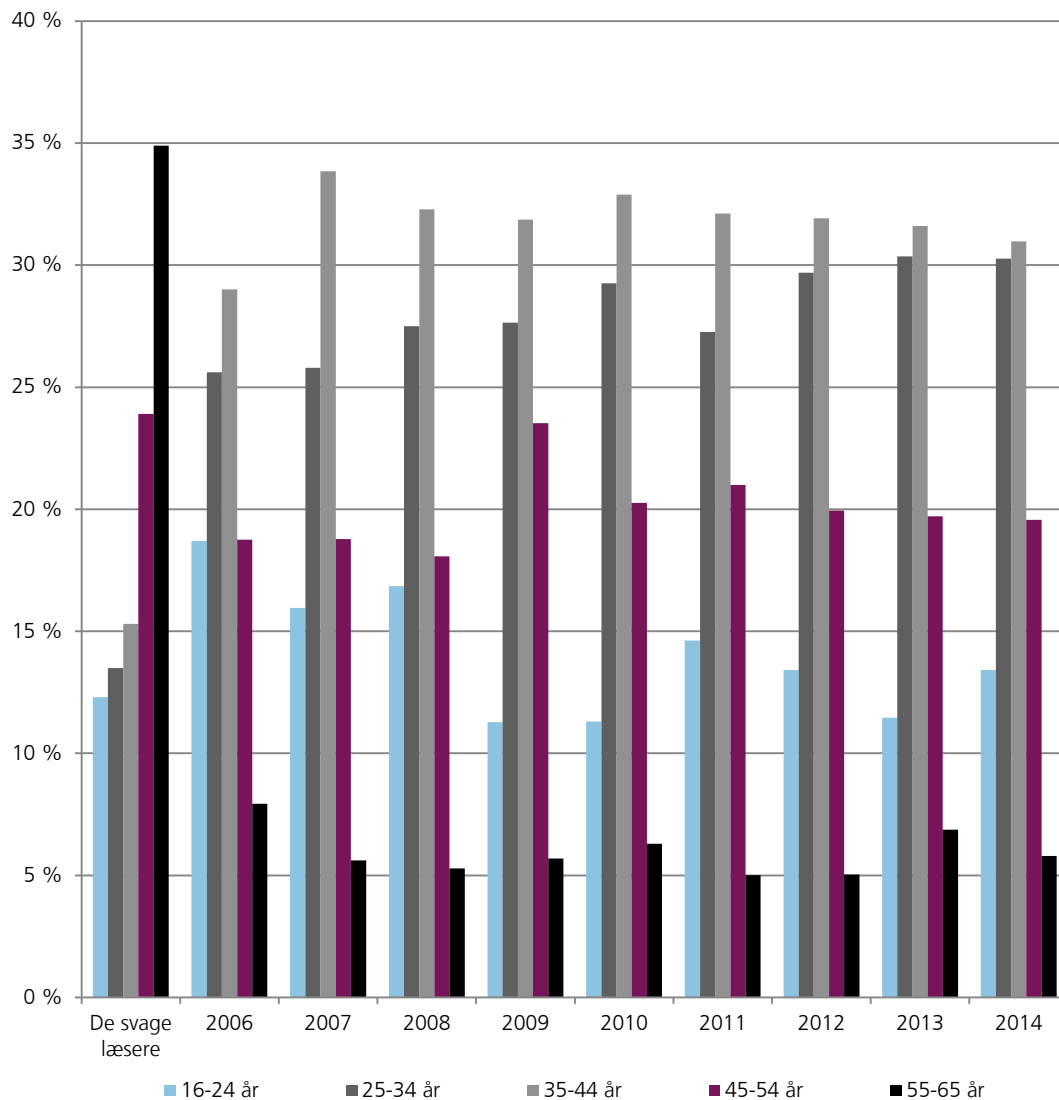
Fordeling på køn for hhv. de svage læsere ifølge PIAAC (2011-2012) (n = 1301) og dem, der har bestået FVU-læsning 1, i hvert af årene fra 2006 til 2014 (N = 1.353-2.592)

Kilde: EVA's bearbejdning på grundlag af data fra Danmarks Statistik.

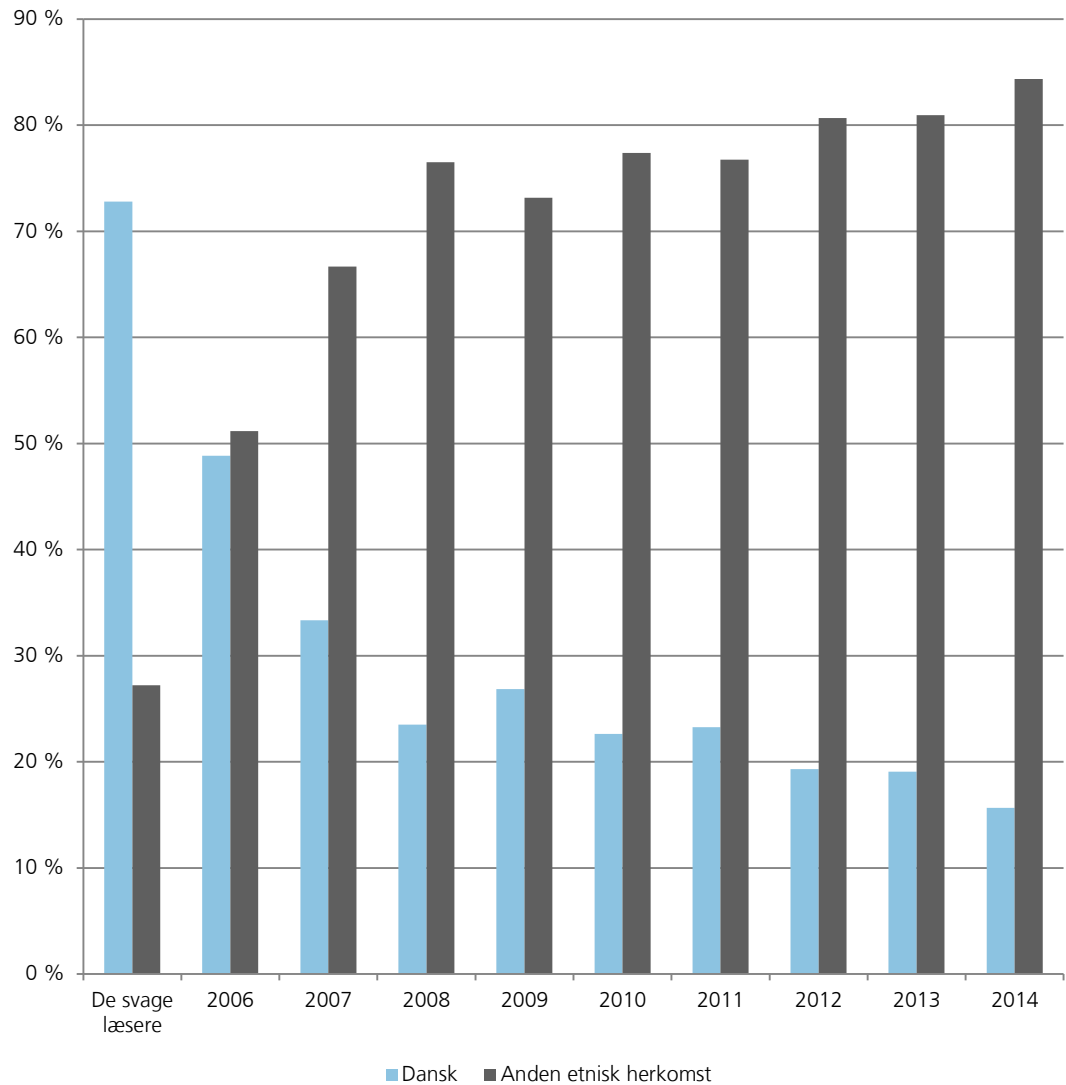
Figur 16

Fordeling på alder for hhv. de svage læsere ifølge PIAAC (2011-2012) (n = 1301) og dem, der har bestået FVU-læsning 1, i hvert af årene fra 2006 til 2014 (1.353-2.592)

Kilde: EVA's bearbejdning på grundlag af data fra Danmarks Statistik.

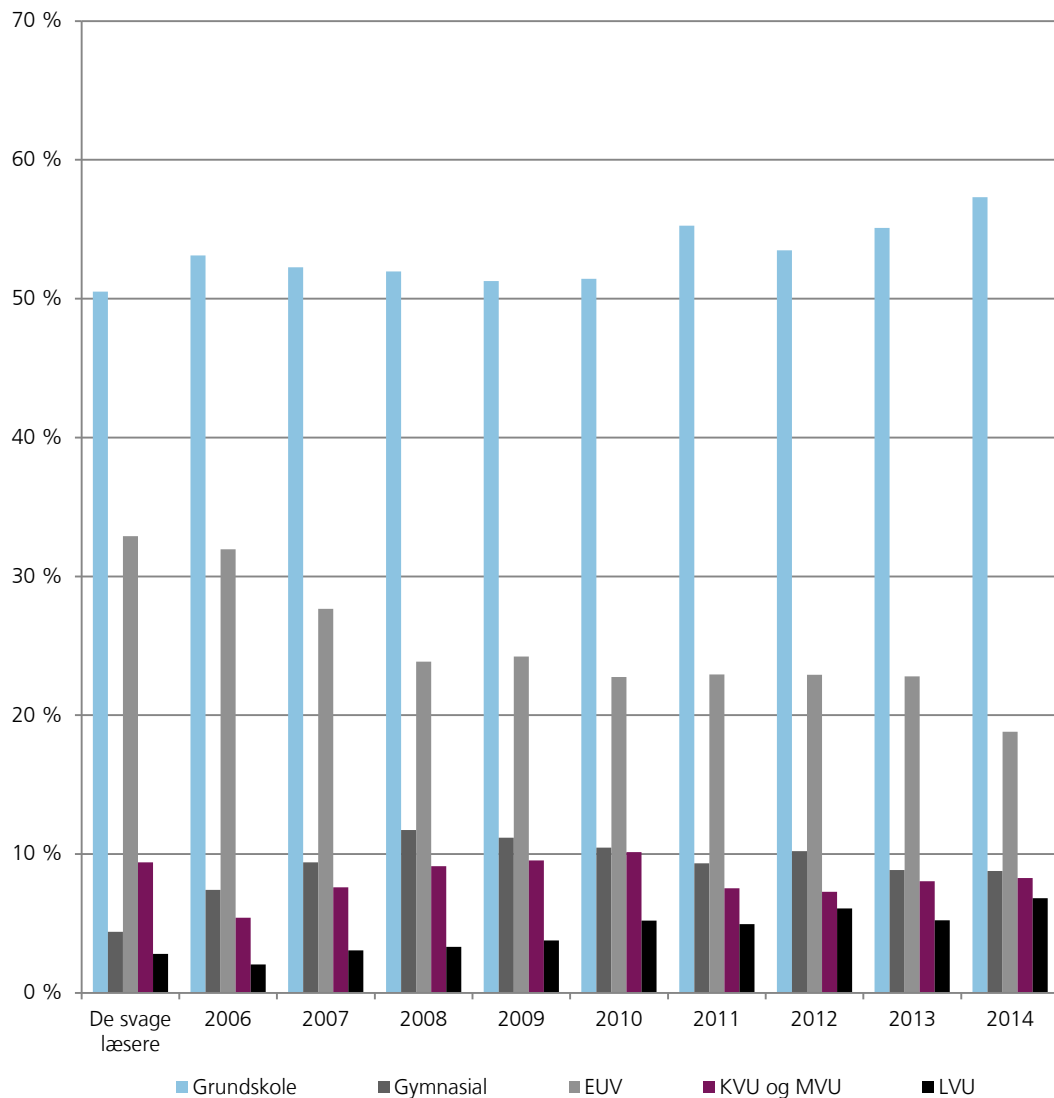
Figur 17
Fordeling på etnicitet for hhv. de svage læsere ifølge PIAAC (2011-2012) (n = 1301) og dem, der har bestået FVU-læsning 1, i hvert af årene fra 2006 til 2014 (1.353-2.592)

Kilde: EVA's bearbejdning på grundlag af data fra Danmarks Statistik.

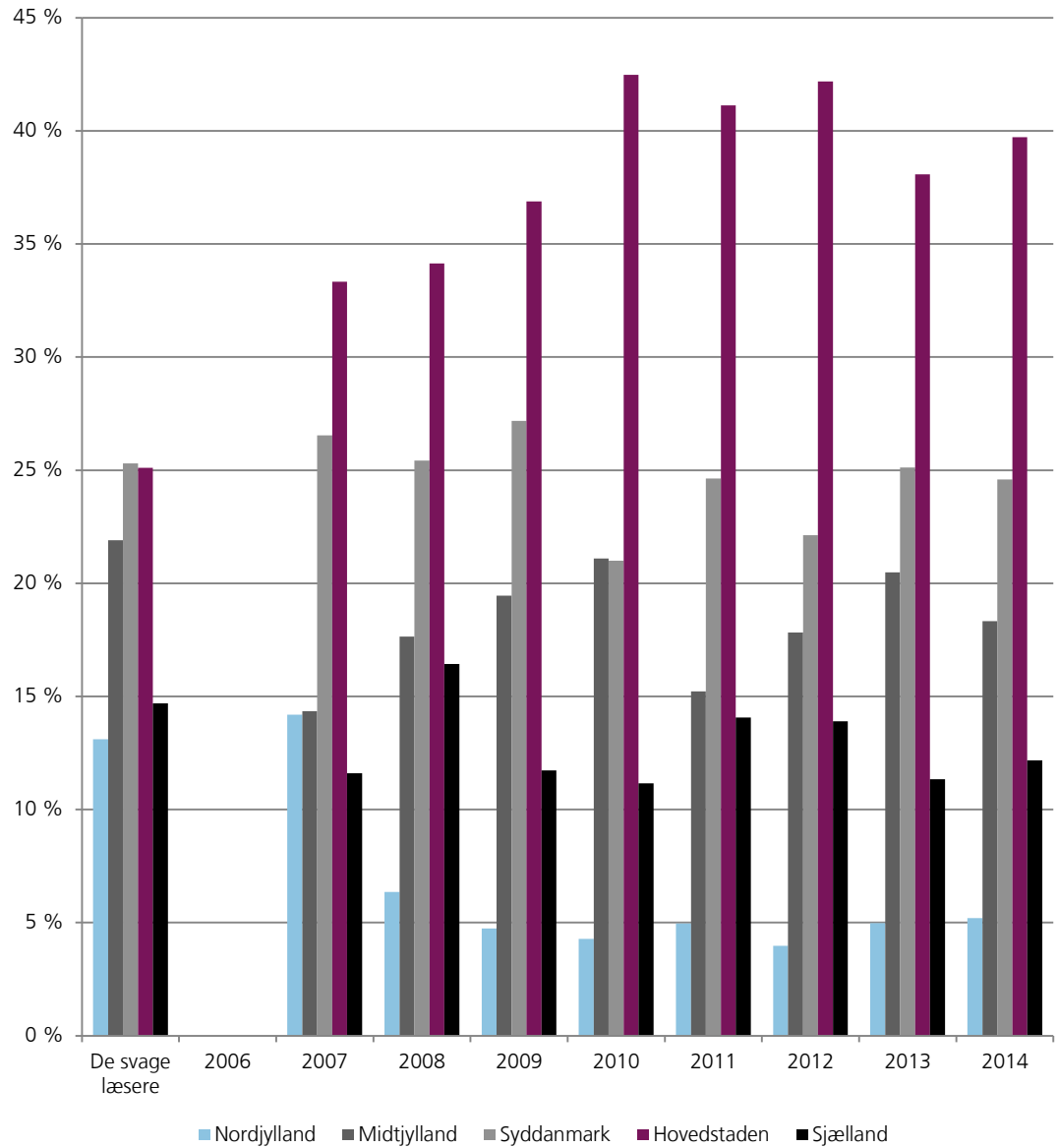
Figur 18

Fordeling på uddannelse for hhv. de svage læsere ifølge PIAAC (2011-2012) (n = 1301) og dem, der har bestået FVU-læsning 1, i hvert af årene fra 2006 til 2014 (1.353-2.592)

Kilde: EVA's bearbejning på grundlag af data fra Danmarks Statistik.

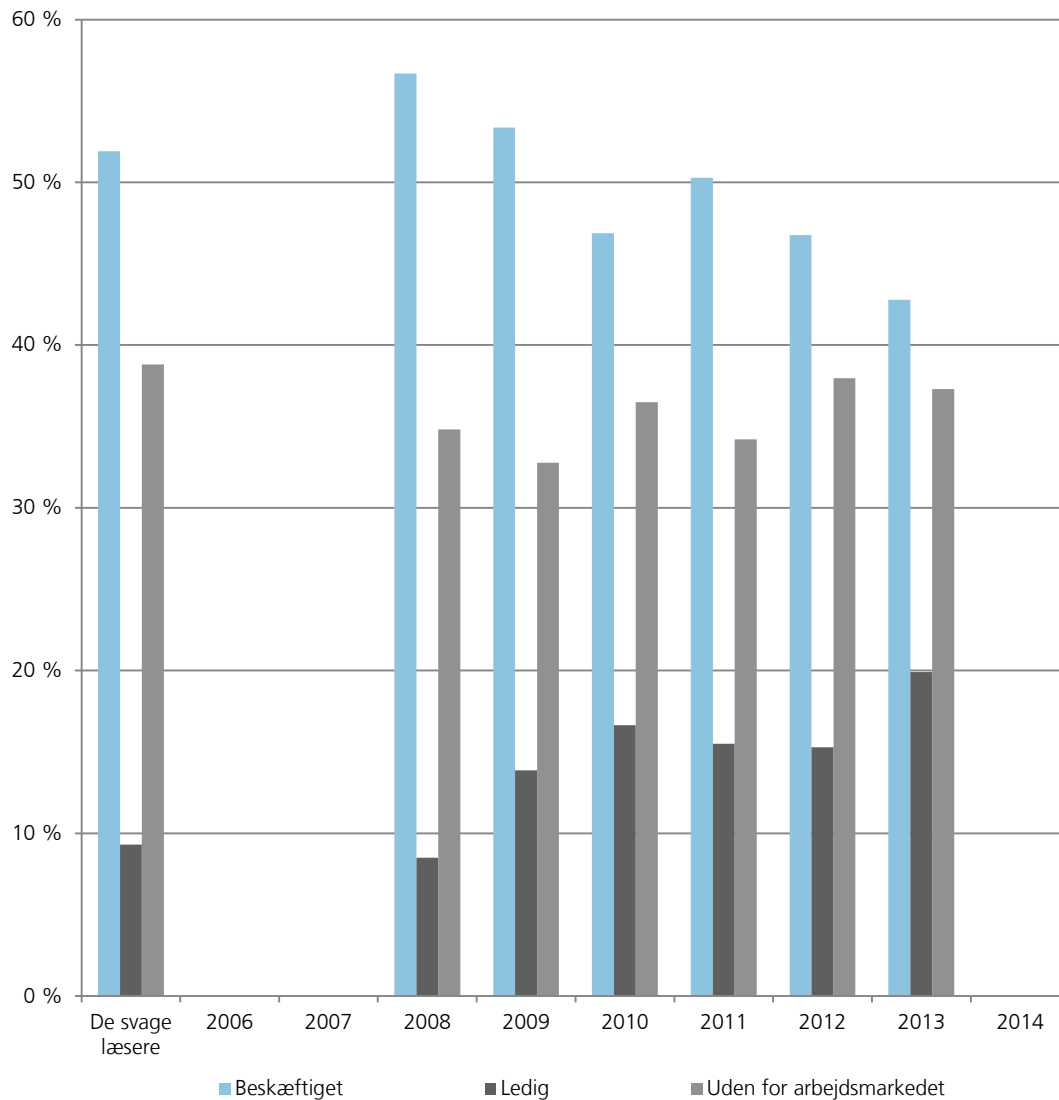
Figur 19
Fordeling på regioner for hhv. de svage læsere ifølge PIAAC (2011-2012) (n = 1301) og dem, der har bestået FVU-læsning 1, i hvert af årene fra 2006 til 2014 (1.353-2.592)

Kilde: EVA's bearbejdning på grundlag af data fra Danmarks Statistik.

Figur 20

Fordeling på arbejdsmarkedsstatus for hhv. de svage læsere ifølge PIAAC (2011-2012) (n = 1301) og dem, der har bestået FVU-læsning 1, i hvert af årene fra 2008 til 2013 (1.400-2.592)

Kilde: EVA's bearbejdning på grundlag af data fra Danmarks Statistik.

Appendiks B

Metodebeskrivelse

I dette appendiks gennemgås kortfattet det til rapporten anvendte datamateriale, de anvendte statistiske metoder samt de forbehold, man bør tage med hensyn til rapportens analyser.

Datakilder

Rapporten bygger på to særskilte datakilder, henholdsvis registerdata fra Danmarks Statistik (DST) omhandlende deltagerne i FVU, trin 1, i perioden 2006-2014 og testdata fra den danske del af PIAAC-undersøgelsen fra 2011-2012. Disse to datakilder er koblet sammen på cpr-niveau gennem DST's forskerserviceordning.

Registerdata fra DST

I forbindelse med projektet er der indhentet data via DST's forskerserviceordning, hvor data er blevet stillet til rådighed for EVA's projektgruppe. Populationsdannelsen for dette er data om alle personer, som i perioden 2006-2014 har påbegyndt et FVU-kursus i læsning på trin 1. Dette er defineret på baggrund af det såkaldte Kursusregister fra DST (VEUV) ved hjælp af variabelen Kursuskode (KURSKOD). For alle personer, der opfylder disse krav, er yderligere trukket data om befolkningsoplysninger, arbejdsmarkedstilknytning m.m. De samlede registre, der er trukket oplysninger fra, fremgår af nedenstående liste:

BEF
KOTRE
BYSTRA/BYSTRB
VEUV
AMRUN

Datatilgængeligheden i de ovenstående registre varierer, hvorfor ikke alle registeroplysninger findes for hele perioden. Da kursusregisteret er brugt til populationsdannelsen, og de seneste tilgængelige data i kursusregisteret er fra 2014, løber analyserne i denne rapport ikke længere end til 2014.

For arbejdsmarkedsdataet gælder desuden, at seneste tilgængelige data er fra 2013, mens de tidligst tilgængelige data er fra 2008. Dette skyldes, at disse arbejdsmarkedsdata stammer fra det nyligt oprettede Arbejdsmarkedsregnskab uden normering (AMRUN), som bygger på e-indkomstregisteret, som blev oprettet i 2008.

De tilgængelige data er blevet databehandlet af EVA's projektgruppe.

PIAAC-data

I forbindelse med projektet er desuden anvendt data fra den danske del af PIAAC-undersøgelsen, som blev gennemført i 2011 og 2012. Data fra PIAAC er stillet til rådighed af SFI og er ligeledes tilgået gennem DST's forskerserviceordning, hvorved det har været muligt at koble de to datakilder sammen på individniveau. PIAAC-undersøgelsen er en kombineret spørgeskema- og testundersøgelse, som dækker et repræsentativt udsnit af befolkningen i Danmark i alderen 16-65 år. Der indgår i alt 7.328 personer i PIAAC-undersøgelsen (SFI 2013a).

Læsescoren i PIAAC

For projektet har den væsentligste information fra PIAAC-datasættet været den såkaldte læsescore. Som en del af sit formål havde PIAAC at undersøge danskernes læsefærdigheder, hvilket i PIAAC kommer til udtryk ved en læsescore. Læsescoren i PIAAC er inddelt i 6 grupper (niveau 0 – niveau 5), som defineres nærmere i appendiks C nedenfor. Det er denne læsescore, EVA i indeværende rapport benytter i en række analyser af deltagerne i FVU-læsning, trin 1.

Det er væsentligt at gøre opmærksom på, at brugen af læsescoren fra PIAAC skal tolkes med visse forbehold. Forbeholdet skyldes til dels, at formålet med PIAAC-undersøgelsen har været at se på læsefærdighederne i den danske befolkning, når det gælder specifikke undergrupper, mens vi i indeværende rapport har haft som formål at se på specifikke personer med en given læsefærdighed (målt via læsescoren).

Fordi PIAAC har haft til formål at se på læsefærdigheder for grupper, har konsortiet bag PIAAC benyttet sig af nogle forholdsvis komplicerede statistiske udregninger til inddelingen af læsefærdighederne. I PIAAC's data identificeres således ikke enkeltindivider med en bestemt læsescore men udelukkende grupper. Ved hjælp af disse statistiske metoder kan PIAAC opnå et mere præcist tal for, hvor mange personer inden for en bestemt gruppe (fx mænd og kvinder) som har en given læsescore. Populært sagt kan man sige, at det, fordi en persons testscore (i en hvilken som helst test) altid vil svinge lidt fra dag til dag, ligeledes vil variere præcist, hvem der ender i dette tilfælde med en læsescore på fx niveau 1, og hvem der vil ende med en score på fx niveau 2. De statistiske modeller, som PIAAC benytter sig af på gruppeniveau, minimerer dog denne usikkerhed, omend der stadig vil være en vis statistisk usikkerhed med hensyn til andelen af fx kvinder, der tildeles læsescoren 1.

Når vi i denne rapport benytter en persons læsescore i PIAAC som indikation på den pågældendes læsefærdigheder, er der således tale om en approksimation, da særligt personer, som ligger tæt på skellet mellem to læseniveauer (fx niveau 1 og 2), kan ende med en læsefærdighed på niveau 1, selvom det teoretisk kunne have været endt med en læsefærdighed på niveau 2, såfremt de pågældende personer var blevet testet ugen før.

Da vi ikke i forbindelse med indeværende undersøgelse kan benytte de samme statistiske redskaber som PIAAC-konsortiet, givet at EVA's formål med indeværende undersøgelse er et andet end PIAAC's, og at designet i indeværende undersøgelse specifikt kræver en unik identifikation af de enkelte personers læsefærdigheder, benytter vi, hvad man kan betegne som den enkelte persons approksimerede læsefærdighed. Dette giver en lidt større usikkerhed med hensyn til tallene vedrørende den enkeltes specifikke læsefærdighed, end tilfældet er i PIAAC-undersøgelsen, men det er EVA's vurdering, at denne usikkerhed er af minimal betydning for de anvendte analyser.

Bag denne vurdering ligger også, at indeværende rapport udelukkende benytter PIAAC-læsescoren i forholdsvis simple analyser og til rent deskriptive formål.

Dog er det vurderingen, at den viden, vi får ud af at benytte PIAAC-data på denne måde, i ganske høj grad opvejer evt. metodiske indvendinger mod denne brug. Data giver således et unikt indblik i diversiteten i læsefærdigheder blandt deltagerne i FVU-læsning 1, som ellers ikke vil være mulig at vurdere med tilgængelige data.

Statistiske metoder

I en række af analyserne i indeværende rapport udregnes den statistiske sandsynlighed for, om forskelle de enkelte grupper imellem, fx andelen af mænd og kvinder, som deltager i FVU-læsning 1, kan siges at være udtryk for en tilfældig variation, eller om der er statistisk belæg for at sige, at de to andele er forskellige fra hinanden. Til dette benytter vi en andelstest og anvender det gængse signifikansniveau på 0,05.

Appendiks C

De seks læseniveauer i PIAAC

Beskrivelser af de seks læseniveauer i PIAAC, jf. SFI 2013, s. 63-64. Bemærk, at vi, medmindre andet fremgår, i rapporten bruger betegnelsen svage læsere om personer med læsefærdigheder på under niveau 1 eller på niveau 1.

Læsefærdigheder – niveauer

Under niveau 1 (score på under 176):

Opgaver på dette niveau består i, at respondenter skal læse korte tekster om velkendte emner og finde en enkelt specifik oplysning. Kun et begrænset ordforråd kræves, og det forudsættes ikke, at respondenter forstår sætningers eller afsnits opbygning eller andre træk ved teksten som helhed. Der optræder sjældent konkurrerende oplysninger i teksten, og den oplysning, som respondenter bliver bedt om at finde, fremtræder på helt samme måde i teksten som i spørgsmålet. Selv om teksten kan være fortløbende, er det muligt at finde den rigtige oplysning uden hensyn til tekstens sammenhæng. Opgaver under niveau 1 indeholder ingen træk, der er specifikke for digitale tekster.

Niveau 1 (score fra og med 176 til under 226):

De fleste opgaver på dette niveau fordrer, at respondenter læser relativt korte tekster – trykte eller digitale, fortløbende, ikke-fortløbende eller blandede – med henblik på at kunne finde en enkelt oplysning, som er identisk med eller har samme betydning som den oplysning, der præsenteres i spørgsmålet. Nogle opgaver kan fordrer, at respondenter skriver en personlig oplysning i et dokument, der indeholder ikke-fortløbende tekst. Teksten har kun lidt, om overhovedet nogen, konkurrerende oplysninger. Nogle opgaver kan fordrer en simpel udpegning af mere end én oplysning. Der forventes på dette niveau viden og færdigheder med hensyn til at kunne gen-kende almindelige ord, vurdere, om sætninger giver mening, og læse korte tekstafsnit.

Læsefærdigheder – niveauer - fortsat

Niveau 2 (score fra og med 226 til under 276):

På dette niveau er teksterne mere komplekse. Teksterne kan være trykte eller digitale, fortløbende, ikke-fortløbende eller blandede. Opgaver på dette niveau fordrer, at respondenter kan sammenholde tekst og spørgsmål ved hjælp af lettere omskrivning eller simple følgeslutninger. Konkurrerende oplysninger kan i nogen grad være til stede i teksten. Nogle opgaver fordrer, at respondenter a) gennemgår eller integrerer to eller flere oplysninger ud fra eksplicitte kriterier, b) svarer ved at sammenligne, modstille eller ræsonnere over oplysninger i spørgsmålet, c) navigerer inden for en digital tekst med henblik på at få adgang til og identificere oplysninger fra forskellige dele af et dokument.

Niveau 3 (score fra og med 276 til under 326):

Teksterne på dette niveau er ofte komprimerede eller lange, herunder fortløbende, ikke-fortløbende eller blandede eller på flere sider. Forståelse af tekster og retoriske strukturer er mere afgørende for en korrekt besvarelse af spørgsmålene, især når det drejer sig om at finde rundt i kompleks digital tekst. Opgaverne fordrer, at respondenter kan finde, fortolke eller bedømme en eller flere oplysninger – ofte ved at drage følgeslutninger på forskellige niveauer.

Mange opgaver kræver, at respondenter kan overskue meningen i længere tekstafsnit eller kan drage en række slutninger for at identificere og formulere svar. Ofte kræver opgaverne også, at respondenter er i stand til at se bort fra irrelevant eller uvedkommende tekst for at svare korrekt. Konkurrerende information er ofte til stede, men den er ikke mere fremtrædende end den korrekte information.

Niveau 4 (score fra og med 326 til under 376):

Opgaver på dette niveau fordrer ofte, at respondenter kan drage følgeslutninger for at integrere, fortolke og sammenfatte oplysninger fra komplekse eller lange fortløbende, ikke-fortløbende eller blandede tekster. Komplekse følgeslutninger og anvendelse af baggrundsviden kan være nødvendige. Mange opgaver kræver, at respondenter kan identificere og forstå en eller flere specifikke og ikke-centrale ideer i en tekst for at fortolke eller bedømme små forskelle mellem påstande og dokumentation og mellem overtalelse og formidling af facts. Informationer, der kun har gyldighed under visse betingelser, er ofte til stede og skal tages i betragtning af respondenter. Konkurrerende information er til stede og er undertiden tilsyneladende lige så fremtrædende som korrekt information.

Niveau 5 (score 376-500):

På dette niveau kræver opgaverne, at respondenter er i stand til at søge og integrere information på tværs af flere indholdsmættede tekster, sammenfatte beslægtede eller modsatte ideer eller synspunkter; eller bedømme argumenter baseret på fakta. Opgaverne kan også kræve anvendelse og vurdering af logiske eller begrebsmæssige modeller. Et centralt krav er ofte bedømmelse af pålideligheden af kilder til faktuel viden og udpegnings af den relevante og centrale information fra kilderne. Opgaverne kræver ofte, at respondenter er opmærksom på subtile retoriske træk og foretager komplekse følgeslutninger eller anvender specialiseret baggrundsviden.

Appendiks D

Referencer

- Danmarks Statistik 2015, *Nyt fra Danmarks Statistik, nr. 16*, 12. januar 2015
- EVA 2005, *Forberedende voksenundervisning*
- EVA 2012, *Evaluering af forberedende voksenundervisning (FVU) – med fokus på aktivitet, deltagerprofiler og udbydere*
- EVA 2015. *Danskuddannelserne til voksne udlændinge. Sprogcentrenes arbejde med at kvalificere kursisterne til beskæftigelse, uddannelse og medborgerskab.*
- Kristensen, N., og Skipper, Lars 2009, *Effektanalyser af voksenefteruddannelse. Analyse af indvidieffekter samt cost-benefit-analyse.* AKF og NCK
- SFI 2013a, *Færdigheder i læsning, regning og problemløsning med it i Danmark*; SFI 13:28
- SFI 2013b, *Danskernes kompetencer – Danske resultater af OECD's PIAAC-undersøgelse.*
- SFI 2015, *Om Danskernes kompetencer*, SFI's hjemmeside:
<http://www.sfi.dk/undersogelsesmetode-7224.aspx>
- Undervisningsministeriet 2011, BEK nr. 973 af 19/07/2007, *Bekendtgørelse om undervisning m.v. inden for forberedende voksenundervisning*
- Undervisningsministeriet 2011, LBK nr. 380 af 19.4.2011, *Bekendtgørelse af lov om forberedende voksenundervisning og ordblindeundervisning for voksne*

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks Evalueringsinstitut udforsker og udvikler kvaliteten af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

Læs mere om EVA på vores hjemmeside, www.eva.dk.
Her kan du også downloade alle EVA's udgivelser
– trykte eksemplarer kan bestilles via en boghandler.

ISBN: 978-87-7958-929-2

